स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

(Local Disaster and Climate Resilience Plan-LDCRP)

सिद्धलेक गाँउपालिका, धादिङ

२०७५

सिद्धलेक गाँउपालिका

धादिङ

निर्माण निर्देशिका : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८
Local Disaster Risk Management Plan Guideline (LDRMP-2068)
र
स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलयोजना तर्जुमा निर्देशिका, मस्यौदा २०७४
Local Disaster and Climate Resilience Planning Guidelines (LDCRP -2074)

दस्तावेज : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना- २०७५, सिद्धलेक गाँउपालिका, धादिङ २०७५
सर्वाधिकार : सिद्धलेक गाँउपालिका, धादिङ
प्रथम प्रकाशन : .... प्रति
प्राविधिक सहयोग : नेपाल क्रियटिभ हाउस

तयारी तथा प्रकाशनका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग :

यो योजनाको निर्माण सिद्धलेक गाउँपालिका धादिङ र गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति सँगको सहकार्यमा ***एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal)*** को आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा ***ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) द्वारा सञ्चालित बरदान परियोजना (BURDAN Project) अन्तर्गत*** तयार गरिएको हो ।

विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली

नेपाली शब्द	अङ्ग्रेजी शब्द
भवन निर्माण संहिता	Building Code
क्षमता	Capacity
क्षमता विकास	Capacity Building
जलवायु परिवर्तन	Climate Change
आपत्कालीन व्यवस्थापन	Emergency Management
सामना क्षमता	Coping Capacity
विपद्	Disaster
विपद् जोखिम	Disaster Risk
विपद् व्यवस्थापन	Disaster Management
विपद् जोखिम व्यवस्थापन	Disaster Risk Management
पूर्वचेतावनी प्रणाली	Early Warning System
वातावरणनीय ह्रास	Environmental Degradation
सम्मुखता	Exposure
पूर्वानुमान	Forecast
भौगर्भिक प्रकोप	Geological Hazard
प्रकोप	Hazard
पूर्वतयारी	Preparedness
रोकथाम	Prevention
पुनर्लाभ	Recovery
उत्थानशील	Resilience
प्रतिकार्य	Response
प्रबलीकरण	Retrofiting
जोखिम	Risk
जोखिम विश्लेषण	Risk Assessment
जोखिम व्यवस्थापन	Risk Management
जोखिम स्थानान्तरण	Risk Transfer
सङ्कटासन्न / सङ्कटासन्नता	Vulnerable/Vulnerability

शब्दसङ्क्षेप

प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
न.पा	नगरपालिका
गा.पा	गाउँपालिका
नविव्यस	नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति
स्थाविव्यस	स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति
अ/गैसस	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था
जमौविवि	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग
जिसस	जिल्ला समन्वय समिति
जिकृविका	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
जिप्राका	जिल्ल प्राविधिक कार्यालय
जिशिअ	जिल्ला शिक्षा अधिकारी
जिशिका	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
जिस्वाका	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
जिजस्वाका	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
जिपसेका	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
जुरेस	जुनियर रेडक्रस सर्कल
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
नेसे	नेपाली सेना
मविअ	महिला विकास अधिकृत
मविका	महिला विकास कार्यालय
शप्रब	शसस्त्र प्रहरी बल
स्थाविअ	स्थानीय विकास अधिकारी
संरासंविका	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम
साप्रव्यस	सामुदायिक प्रकोप व्यवस्थापन समिति

बिषय-सूची

खण्ड १ : परिचय

१.पृष्ठभूमी

१.१. गाउँपालिकाको परिचय र प्रकोपको अवस्था

१.२. योजनाको परिकल्पना, ध्येय तथा लक्ष्य

१.३ योजनाको उद्देश्य

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

१.५ योजनाको सीमा

१.६ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

१.७ योजना कार्यान्वयन रणनीति

१.८ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन

खण्ड २ :

२. प्रकोप, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण

२.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण

२.२ सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.२.१ ऐतिहासिक समय रेखा

२.२.२ प्रकोप, मौसमी, तथा बालीपात्रो

२.२.३ गाउँपालिकाको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.३.४ गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्साः

२.३ प्रकोप विश्लेषण

२.३.१ सामाजिक स्रोत नक्सा

२.३.२ लक्षित समुह छलफल

२.३.३ जोखिम तथा समस्या विश्लेषण

२.४ क्षमता विश्लेषण

२.४.१ स्रोतको उपलब्धता तथा पहूँच

२.४.२ स्थानीय ज्ञान सीप क्षमता र प्रविधीको लेखाङ्कन

२.४.३ गाउँपालिकामा कार्यरत संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र

२.४.४ गतिशिल नक्सा (समुदायमा पहुँच कायम भएका व्यक्तिहरू)

२.५ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण

२.५.१. जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलाप पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

३.१.भूकम्प प्रकोपको सर्न्दभमा

३.१.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.१.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.१.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.१.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.१.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.२ पहिरो प्रकोपको सर्न्दभमा

३.२.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.२.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.२.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.२.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.२.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.३. बाढी तथा खहरे प्रकोपको सर्न्दभमा

३.३.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.३.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.३.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.३.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.३.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.४ जनावर आतंक प्रकोपको सर्न्दभमा

३.४.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.४.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.४.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.४.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.४.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.५ चट्याङ प्रकोपको सर्न्दभमा

३.५.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.५.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.५.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.५.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.५.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.६ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा

३.६.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.६.२ जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

३.६.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.६.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.६.५ विपद् पश्चात् पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

अनुसूची १ : विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माणमा सहभागिहरू
अनुसूची २ : विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण
अनुसूची ३ : विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

खण्ड - १ : परिचय

१. पृष्ठभूमी

१.१ सिद्धलेक गाँउपालिकाको परिचय

यस सिद्धलेक गाउँपालिकाको पुर्वतर्फ निलकण्ठ नगरपालिका र गल्छी गाउँपालिका पर्दछ । त्यसैगरी पश्चिमतर्फ गोरखा जिल्ला, उत्तरतर्फ ज्वालामुखी गाँउपालिका र निलकण्ठ नगरपालिका तथा दक्षिण तर्फ गजुरी र बेनिघाट रोराङ गाउँपालिका रहेको छ । परापूर्वकालदेखि यस क्षेत्रका बासिन्दाहरुको आस्थाको केन्द्र रहेको सिद्धबाबाको मन्दिरको नामबाट यस गाउँपालिकाको नाम सिद्धलेक राखिएको हो, भन्ने यहाँको बुद्धिजिविहरुको भनाइ रहेको छ । साविकको नलाङ, सलाङ र कुम्पुर गा.वि.स हरुलाई समेटेर स्थानिय निकायको पुर्नसंरचना अनुसार सिद्धलेक गाउँपालिका बनाइएको छ । यस गाउँपालिकामा ७ वटा वडाहरु रहेका छन् । यहाँको कुल क्षेत्रफल १०६.३५ वर्ग कि.मि. रहेको छ भने २३,७२९ जनसँख्या रहेको छ । यहाँको करिब ४० प्रतिसत भुभाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ । त्यसैगरी ३०% भु-भाग कृषि योग्य भुमी भएकाले तथा खेती गर्ने गरिएको पाईएको छ । २५०% भु-भाग समुदायको बस्ती रहेको छ भने १०% भु-भाग अन्य तथा खेर गईरहेको अवस्थामा छ । यहाँको हावापानी समशितोष्ण प्रकारको रहेको छ । यस गाउँपालिकाको विभिन्न वडाभित्र पात्ले खोला, दसमुले खोला, बासबोटे खोला, आलम खोला, विजुर खोला थोपल खोला, सुपौरा खोला, मावी खोला, आपखोला, छाँयापानी, गुरुङ्ग खोला, गरापानी, सिमटार पुवा खोला, कलवारी खोला रहेका छन् । यसको अलावा त्रिशुली र वुढी गण्डकी जस्ता महत्वपुर्ण नदीहरु पनि पर्दछन् । त्यसैगरी ढेवाडाँडा सिद्धलेक सामुदायिक वन, कसिने वन, जुजुगे वन, साततले वन, आशम बागौरी सामुदायिक वन, भैरेडाँडा, सल्लेडाँडा सामुदायिक वन, बाह्रमुले सामुदायिक वन, पाङग्रे क्षेत्रपाल, पञ्चकन्या सामुदायिक वन, बागमारा वन सामुदायिक वन लगाएत यहाँका प्रमुख वनहरु हुन् । यस गाउँपालिकाभित्र सिद्धबाबा मन्दिर, चतरामाई मन्दिर, थानीथान, चक्रदेवी, पशुपति मन्दिर, हरियामा मन्दिर, थोपल दोभान मन्दिर, कालिका मन्दिर, कंकाली मन्दिर, पिपले कालिका मन्दिर, बागबच्छला मन्दिर, बालकुमारी मन्दिर, बाग भैरव मन्दिर, बलदेवी मन्दिर कुन्नेश्वरी, बागभैरव, महाकाली, शिलादेवी, पशुपतिनाथ, बिजुली दोभान, महादेवस्थान, जालपादेवी, कालिकादेवी, सिमटार, चामडाँडा कालिका, केही धार्मिक मठ मन्दिरहरु पनि छन्, ।

धादिङ जिल्लाको यस सिद्धलेक गाउँपालिका पनि विपद्का जोखिमका दृष्टिकोणले सुरक्षित छैन । यस गाँउपालिकाको वडा, टोल छिमेक र समुदाय व्यवस्थित नभएका कारण, कमजोर भौतिक संरचनाका कारण, घरहरु भवन निर्माण संहिता पालना नगरीकन बनाइएका कारण, तथा अव्यवस्थित रूपमा राखिएका गैन्ह संरचनात्मक बस्तुहरुका कारण भूकम्पीय जोखिम वढिरहेको पाईन्छ । यहाँको सबैभन्दा प्रमुख जोखिम जोखिम भूकम्प हो भने, पहिरो, बाढी तथा खहरे, जनावरआतंक, चट्याङ, आगलागी, हुरीवतास, खडेरी र सडकदुर्घटना जस्ता प्राकृतिक र मान्छेका कारणले सिर्जना भएका विपदले यस गाँउपालिकालाई जोखिम पुऱ्याईरहेको छ । यसका साथै यस गाउँपालिकामा खुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढ्दै गएको र पानीका मुहानहरु पनि सुक्दै जाने गरेको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पर्दा पनि अत्याधिक पर्ने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु पर्ने, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने जस्ता विभिन्न समस्याहरु जलवायु जन्य समस्यामा रुपमा देखिएको छ । त्यसैले विपद्ले गर्ने जनधनको क्षति कम गर्ने तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उदेश्यका साथ यस गाउँपालिकामा गाउँपालिका स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन समिति तथा वडा स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन भएका छन् । गाउँपालिका स्तरबाटै विपद् जोखिम न्यूनीकरणका धेरै प्रयासहरु अगाडी बढेका छन् । त्यसैगरी यसका साथै यस गाउँपालिकामा बहुप्रकोपसँग जुध्नको लागि मानविय, आर्थिक, भौतिक श्रोत साधनको विकास गरी गाउँपालिकामा विपद् उत्थानशिल गाउँपालिकाको रुपमा स्थापित गर्नु जरुरी छ ।

१.२ योजनाको परिकल्पना, ध्येय, लक्ष्य

परिकल्पना :

यस योजनाको परिकल्पना सिद्धलेक गाउँपालिकालाई विपद् जोखिममुक्त गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने रहेको छ ।

ध्येय :

यस योजनाको मुख्य ध्येय विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूलाई विकासमा मुलप्रवाहीकरण गर्ने र समुदायको हरेक वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ल्याई सुरक्षित बाँच्न पाउने अधिकार कायम गर्ने रहेको छ ।

लक्ष्य :

यस योजनाको लक्ष्य भनेको विपद्बाट हुने जनधनको क्षतिलाई, जोखिमलाई कम गर्न साथै सहभागिता मूलक प्रक्रियाबाट पहिचान गरिएका मुद्दाहरूलाई योजनाको रूप दिई पूर्वतयारीका कार्यहरू गरी विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण गर्ने, जीविकोपार्जनमा अभिवृद्धि गर्न र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई विकास योजनाहरूमा मुलप्रवाहीकरण भएको सुनिश्चित गर्ने रहेको छ ।

१.३ योजनाको उद्देश्य

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यहरूलाई संस्थागत गरी विपद्का दृष्टिले सुरक्षित समुदायको निर्माण गर्नका लागि स्थानीय तहका आवधिक र वार्षिक कार्यक्रममा समेत मूलप्रवाहीकरण गरी दीगो विकास गर्नका लागि नेपाल सरकार स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्माण गरेका ***"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४" को*** मस्यौदा अनुसार निर्माण गरिएको छ । यस योजनाको विपद् पूर्व, विपद्का समयमा र विपद् पश्चात् मानिस माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी, पूर्व सचेतना प्रणाली, न्यूनीकरण, रोकथाम कार्य गर्नु र प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु मूल उद्देश्य रहेको यस योजनाका पूरक उद्देश्यहरू निम्न छन् :

- विपद् सम्बन्धी न्युनतम आधार तथा साझा मापदण्ड निर्धारण गरी गाउँपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्नु ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका विपद्को सङ्कटासन्नता, जोखिम र क्षमता पहिचान तथा विश्लेषण गर्नु ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापनका प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमसहितको योजना तर्जुमा गर्नु ।
- विपद् उत्थानशील समुदायको निर्माणमा योगदान गर्नु ।
- विपद्सँग सामना गर्नसक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।
- स्थानीय तहका नीति तथा विकास कार्यक्रममा सबै क्षेत्र र वर्गको समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई संस्थागत गर्न मार्गप्रशस्त गर्नु ।
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सेवा प्रदान गर्नु ।
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु ।
- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी सरकार र सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु ।

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा तर्जुमा गरिने विकास योजनाको एउटा प्रमुख भागका रूपमा निरन्तर रूपमा यो योजना कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को घटना मानव समुदायका लागि सम्वेदनशील भएकोले यस्तो अवस्था नआओस भन्नाका निम्ति हरेक विकासका कार्यलाई विपद् व्यवस्थापन कार्यसँग समायोजन गरी दीगो विकासका क्रियाकलापमा समुदायको सक्रिय सहभागिता समेतको अपेक्षा गरिएको हुँदा यसले महत्वपूर्ण स्थान ओगटेको हुन्छ । यसकारण यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको छ । त्यसैले यस योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई अग्रस्थानमा राख्न सकिन्छ । गाउँपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकतालाई पुष्टी गर्दछ :

- गाउँपालिकास्तरमा संस्थागत संरचना तयार हुने ।
- गाउँपालिकास्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सूचनाको पहुँच रहने ।
- बहुप्रकोप जोखिम तथा क्षमता विश्लेषणमा समुदायको सहभागिता हुने ।
- गाउँपालिकामा तयारी/प्रतिकार्य समूहहरू निर्माण हुने ।
- गाउँपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा हुने ।
- गाउँपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण कोष स्थापना हुने ।
- समुदायले व्यवस्थापन गरेका स्रोतहरूमा समान पहुँच ।
- गाउँपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्वन गरिने ।
- समुदायमा आधारित पूर्वचेतावनी प्रणालीहरूको स्थापना हुने भएकाले समुदाय सुरक्षित रहन मद्धत पुग्ने ।
- यस योजनाले विपद् पूर्व, विपद्का समयमा र विपद् पश्चात मानिसमाथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न मद्धत पुऱ्याउछ ।
- स्थानीय स्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी, पूर्व सचेतना प्रणाली, न्यूनीकरण, रोकथाम कार्य गर्नु र प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेही ढंगले मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्थानीय निकायलाई जिम्मेवार बनाउँछ ।
- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न समुदायलाई हातेमालो गर्ने वातावरण बनाउन प्रेरणा दिन्छ ।
- पीडित समुदायलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- खानेपानी, सरसफाइ र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गरी पीडित समुदायलाई प्रकोपको पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

१.५ योजनाका सीमा

सरकारी, गैर सरकारी तथा स्थानीय निकायहरूले तयार पार्ने हरेक स्तरका योजना तथा कार्यक्रमहरूका आफ्नै महत्व र सीमा हुन्छन् । यस योजनाको महत्वका साथै निम्नअनुसार सीमा पनि रहेका छन् :

- यो योजनाको कार्यान्वयन स्थानीय निकायहरूले आफ्नो नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रियाको अभिन्न अङ्गको रूपमा गर्ने भएकाले विकास-निर्माणसँग सम्बन्धित भएर निरन्तर कार्यान्वयनमा रहने छन् ।
- यो योजना ***"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४ " को*** मस्यौदाका अनुसार तयार गरिएको छ ।
- यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले आवश्यक रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ, जुन उपलब्ध हुन्छ नै भने निर्क्योल गर्न सकिँदैन ।
- यस योजनाको कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक दक्ष जनशक्तिको स्थानीय स्तरमा कम उपलब्धता रहन सक्छ ।

१.६ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४" को मस्यौदाका अनुसार यो योजना तर्जुमा गर्दा गाउँपालिका र वडाका प्रभावित तथा सङ्कटासन्न समुदायको प्रत्यक्ष र समावेशीयुक्त सहभागिता सुनिश्चित हुने गरी समावेशी, सहभागितामूलक र यथार्थपरक बनाउन निम्नअनुसारका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिएका छन् :

गाउँपालिकाको छनोट : जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका तथा सरोकारवाला सघं सस्थाहरु सँग समन्वय गरी योजना ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी(ADRA Nepal) ले यस सिद्धलेक गाउँपालिकाको छनोट गरेको थियो ।

प्रारम्भिक भेला तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन : गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सम्पूर्ण निर्वाचित जन प्रतिनिधी, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, स्थानीय राजनीतिक दलका प्रतिनिधी, स्थानीय बुद्धीजीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका अनुसार गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन गरिएको थियो ।

गाउँपालिकाको कार्यालय र गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा छलफल: गाउँपालिका स्तरीय योजना बनाउने विषयमा सिद्धलेक गाउँपालिका तथा गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, योजना ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) लगायत अन्य स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरू सँग छलफल गरी वडा तथा गाउँपालिका स्तरीय योजना बनाउने कार्यमा सहमति भएको थियो ।

योजना निर्माण अभिमुखीकरण : स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) को सहजीकरणमा अभिमुखीकरण गरिएको थियो । यस अभिमुखीकरणमा सहभागिहरूलाई विपद् सम्बन्धी आधारभूत विषय बस्तु जस्तै विपद्, प्रकोप, सङ्कटासन्न, जोखिम र क्षमता बारेमा बुझाई, विपद् व्यवस्थापन चक्र वारे छलफल गरिएको थियो भने सूचना सँकलन विधि तथा प्रक्रियाको बारेमा छलफल तथा अभ्यास गरिएको थियो ।

सिद्धलेक गाउँपालिकाको वडा स्तरीय वडा स्तरीय सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण (भि.सि.ए.)निर्माण : यस योजना तयार गर्ने सम्बन्धमा सिद्धलेक गाउँपालिकाको गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, गाउँपालिका कार्यलय, वडा कार्यालय तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति सँग समन्वय गरी सिद्धलेक गाउँपालिका भित्रका ७ वटै वडाहरूको वडा स्तरीय सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण (भि.सि.ए.) तयार गरिएको थियो ।

गाउँपालिका स्तरिय सूचना सँकलन : गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माण क्रममा तथा अभिमुखीकरणमा सहभागी भएका सहभागीहरूबाट सहभागितामूलक रूपमा सूचनाको सँकलन गरिएको थियो । जसमा विशेष गरेर सामाजिक र आर्थिक सूचनाहरू, सम्पन्नता स्तरीकण, गाउँपालिकामा हुने प्रकोपहरू र विपद्को ऐतिहासिक विवरण सँकलन गरिएको थियो साथै गाउँपालिकामा के काम कहाँ गर्ने भन्ने सवालमा पनि सूचना सँकलन गरिएको थियो । उक्त सूचनालाई गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा छलफल तथा पुनरावलोकन समेत गरी गाउँपालिकास्तरीय सूचना सँकलन गरिएको थियो ।

सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण : वडाहरूको तथा समग्र गाउँपालिकाको विपद् सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने कार्य गरियो । सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण गर्न विभिन्न औजारहरू (VCA Tools) को प्रयोग गरिएको थियो जस अर्न्तगत सामाजिक तथा प्रकोपको नक्शाङ्कन, ऐतिहासिक तथ्याङ्क, स्तरीकरण, स्रोतको विश्लेषण, प्रकोप, मौसमी तथा बाली पात्रो, समस्या वृक्ष, संस्थागत विश्लेषण, प्रत्यक्ष अवलोकन तथा भेटघाट छलफल जस्ता भि.सि.ए. सर्वमान्य औजारहरूको प्रयोग गरिएको थियो ।

योजनाको खाका लेखन कार्य : सहभागिबाट आएको सूचना तथा योजना निर्माणका क्रममा वडा स्तरबाट आएका सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण र वडा स्तरका योजनाहरुलाई समेट्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापन विज्ञ र विपद् व्यवस्थापन समितिबाट संयूक्त रूपमा योजना लेख्ने कार्य सम्पन्न भएको थियो ।

गाउँपालिकाको स्तरीय योजना बैठक : योजना निर्माण गर्नको लागि योजना बैठक संचालन गरिएको थियो । सहभागिहरूबाट तथा गाउँपालिकाबाट आएको सूचनाको आधारमा सिद्धलेक गाउँपालिकाको गाउँपालिका स्तरीय योजना तयार गरिएको थियो । सहभागीतामूलक रूपमा विभिन्न प्रकोपको असरहरू कम गर्न र विपद्को अवस्था सिर्जना हुन नदिन विपद् पहिले के-के कार्य गर्ने, विपद् भै हालेको अवस्थामा के-के कार्यहरू गर्ने र विपद् पश्चात के-के कार्य गर्ने भन्ने सर्न्दभमा विस्तृत छलफल तथा समुह कार्य गरिएको थियो । योजना निर्माणका क्रममा वडा स्तरबाट आएका योजनाहरुलाई समेट्दै आवश्यकता अनुसार थप योजनाहरुको पनि छनोट गरिएको थियो ।

योजनाको प्रस्तुती र सुझाव सँकलन गोष्ठी : योजनालाई गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुती गरी योजनामा थप्नु पर्ने बुँदाहरू र आवश्यक सल्लाह सुझाव समेटिएको थियो ।

योजनाको अन्तिम लेखन कार्य र योजनाको तयारी : गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा सहभागिहरूबाट आएको सुझावलाई पनि समेटेर विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको तयारी कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

१.७ योजना कार्यन्वयन रणनीति :

१.७.१ योजनाको स्वीकृति :

गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट तयार भएको गाउँपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई गाउँपालिकाले आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी गाउँपरिषद्बाट स्वीकृत गराईने छ ।

१.७.२ बजेट व्यवस्था :

७.२.१ स्वीकृत योजनाले निर्धारण गरेका प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि गाउँपालिकाले आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म बजेट विनियोजन गर्नेछ ।

७.२.२ योजना कार्यान्वयनको लागि गाउँपालिकाले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति, विषयगत कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था तथा दातृ निकायसमेतको समन्वय र सहयोगमा बजेटको व्यवस्था गर्नेछ ।

१.७.३ योजना कार्यान्वयन :

७.३.१ गाउँपालिकाले स्वीकृत विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत् कार्यान्वयन गराउन प्राथमिकता दिनेछन् ।

७.३.२ गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत योजना विषयगत कार्यालय, समुदाय, सङ्घसंस्था तथा निजी क्षेत्र एवं समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति समेतको सहयोग लिई कार्यान्वयन गर्नेछ ।

१.८. योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन :

८.१ गाउँपालिकाले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ ।

८.२ गाउँपालिका स्तरमा गठित अनुगमन समितिले विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रभावकारिता समेत मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।

८.३ विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने संस्थाहरूले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय, स्थानीय निकाय र स्थानीय विकास मन्त्रालयमा पेश गर्नेछ ।

८.४ गाउँपालिकाको कुनै पनि क्षेत्रमा उत्पन्न विपद्ले सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिममा पारेको परिवर्तनलाई सम्बोधन गर्न प्रत्येक वर्ष योजनाको पुनावलोकन गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार गर्नेछ ।

८.५ विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक पाँच वर्षमा योजनाको बृहत् पुनरावलोकन गरी अध्यावधिक गर्नेछ ।

खण्ड - २ : प्रकोप, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण

२.१ प्रकोप पहिचान, नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण :

सिद्धलेक गाउँपालिकाको ७ वटै वडामा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति वडा अध्यक्ष, जनप्रतिनिधीहरु स्थानीय बुद्धी जीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा के-कस्ता प्रकोपहरू छन् र त्यसमध्ये कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ भनेर जोडी तुलना विधिबाट वडाको स्तरीकरण गरिएको थियो । जुन यस प्रकार रहेको छ :

वडा स्तरीय प्रकोप स्तरीकरणमा देखिएमा मुख्य प्रकोपहरु :

वडा	सिद्धलेक गाउँपालिकाको वडाहरूको प्रकोप तथा प्रकोपको स्तरीकरण							
	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाचौं	छैठौं	सातौं	आठौं	नवौ
१	भूकम्प	जनावर आतंक	चट्याङ	सडक दुर्घटना	आगलागी	पहिरो	हुरीवतास		
२	भूकम्प	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	चट्याङ	हुरीवतास	आगलागी	पहिरो		
३	भूकम्प	खडेरी	चट्याङ	पहिरो	बाढी तथा खहरे	आगलागी	जनावर आतंक	असिना	
४	भूकम्प	पहिरो	बाढी तथा खहरे	खडेरी	चट्याङ	आगलागी	हुरीवतास	जनावर आतंक	
५	भूकम्प	पहिरो	बाढी तथा खहरे	सडक दुर्घटना	चट्याङ	आगलागी	हुरीवतास	जनावर आतंक	
६	भूकम्प	जनावर आतंक	पहिरो	सडक दुर्घटना	आगलागी	महामारी	बाढी तथा खहरे	हुरीवतास	
७	भूकम्प	सडक दुर्घटना	खडेरी	हुरीवतास	पहिरो	जनावर आतंक तथा	बाढी खहरे	आगलागी डढेलो	असिना

वडामा गरिएको स्तरीकरणको आधारमा सिद्धलेक गाउँपालिकाका मुख्य प्रकोपहरू निम्न रहेका छन् ।

१. भूकम्प
२. पहिरो
३. बाढी तथा खहरे
४. जनावर आतंक
५. चट्याङ
६. आगलागी
७. हुरीवतास
८. सडकदुर्घटना
९. खडेरी ।
१० असिना

वडाको स्तरीकरण पश्यात् वडाहरुको प्रकोपको स्तरीकरणलाई मध्य नजर गर्दै, सिद्धलेक गाउँपालिकाको गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय बुद्धी जीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, स्थानीय संघ-संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा सिद्धलेक गाउँपालिकामा के-कस्ता प्रकोपहरू छन् र त्यसमध्ये कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ भनेर जोडी तुलना विधिबाट सिद्धलेक गाउँपालिकाको स्तरीकरण गरिएको छ ।

सिद्धलेक गाउँपालिकाको प्रकोपको स्तरीकरण :

प्रकोप	भूकम्प	पहिरो	बाढी तथा खहरे	जनावर आतंक	चट्याङ	आगलागी	हुरीवतास	खडेरी	सडक दुर्घटना
भूकम्प	×	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प
पहिरो	×	×	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
बाढी तथा खहरे	×	×	×	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
जनावर आतंक	×	×	×	×	जनावर आतंक	जनावर आतंक	जनावर आतंक	जनावर आतंक	जनावर आतंक
चट्याङ	×	×	×	×	×	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ
आगलागी	×	×	×	×	×	×	आगलागी	आगलागी	आगलागी
हुरीवतास	×	×	×	×	×	×	×	हुरीवतास	हुरीवतास
खडेरी	×	×	×	×	×	×	×	×	खडेरी
सडक दुर्घटना	×	×	×	×	×	×	×	×	×
अंकभार	८	७	६	५	४	३	२	१	०
स्तर	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाचौ	छैठौं	सातौं	आठौं	नवौं

नोट : नेपाल भूकम्पको उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रुपमा प्राथमिकतामा राखी योजना तर्जुमा गरिएको छ।

माथिको तालिका अनुसार यस सिद्धलेक गाउँपालिकाको प्रकोपको स्तरीकरण गरी विश्लेषण गर्दा भूकम्प पहिलो, पहिरो दोस्रो, बाढी तथा खहरे तेस्रो, जनावर आतंक चौथो, चट्याङ पाँचौ, आगलागी छैठौं, हुरीवतास सातौं, खडेरी आठौं तथा नवौं स्थानमा सडकदुर्घटना रहेको छ। यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी जोखिम भूकम्प र जनावर आतंकबाट हुनुका साथै बाढी, पहिरो र चट्याङले उच्च प्रभाव पार्दछ भने आगलागी, हुरीवतासले मध्यम प्रभाव पार्दछ भने सडकदुर्घटना र खडेरीले न्युन प्रभाव पार्ने देखिन्छ। यसैगरी यस गाउँपालिकामा खुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढ्दै गएको, पानीका मुहानहरु सुक्दै जाने गरेको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पर्दा पनि अत्याधिक पर्ने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु पर्ने, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने गरेको जस्ता विभिन्न जलवायु जन्य समस्या देखिएको छ।

२.२ सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.२.१ ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण फारम (विगत ३० वर्षको विवरण लिने)

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा विगतमा कुन प्रकोपबाट कस्तो विपत्ति परेको थियो भन्ने जानकारी लिन विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा तयार गरिन्छ। यस विधिको प्रयोग गर्दा विशेष गरी ज्येष्ठ नागरिकसँग छलफल गर्नु पर्दछ। यसबाट प्रकोपको दोहोरिने प्रवृत्ति, त्यसले पुऱ्याउने भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, मानवीय वा प्राकृतिक क्षति तथा प्रभावको बारेमा जानकारी एकीकृत गर्न सकिन्छ र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्रियाकलाप र कार्य समय निर्धारण गर्ने आधार बनाउन सहज हुन्छ।

सिद्धलेक गाउँपालिका :

विपद्	साल र महिना	स्थान	मानवीय क्षति		प्रभावित परिवार वा घरधुरी	भौतिक क्षति		आर्थिक क्षति (रुपैयामा)	प्राकृतिक क्षति (खेती योग्य भूमी वन)	सामाजिक क्षति	उक्त विपद् जोखिम ले भविश्य मा पर्न सक्ने असर	सूचना पुष्ट्याइ को विधि
			मृत्यु	घाईते		घर	अन्य					
सिद्धलेक-१												
भूकम्प	२०७२/१/१२	सिद्धलेक-१	९ जना	५० जना	१००० भन्दा धेरै		बलदेवी मन्दिरमा क्षति					
चट्याङ	२०७२	अर्चले सिद्धलेक-१	१ जना	२ जना								
सडक दुर्घटना	२०७४	बलमडाँडा सिद्धलेक-१	१ जना									
पहिरो	२०६०	पहरे सिद्धलेक-१	३ जना	७ जना		१						
सिद्धलेक-२												
भूकम्प	२०७२/१/	साविक- ५ पाल्ते	६ जना	४	११००							

	१२	**सिद्धलेक-२**		जना								
पहिरो	२०६२	**सिद्धलेक-२**					पानीको मुहान					
चट्याङ		डाँडागाँउ **सिद्धलेक-२**	१ जना	२ जना								
सिद्धलेक-३												
भूकम्प	२०७२	**दारेगौडा (साविक वडा नं.-१) सिद्धलेक-३**			१०० घरधुरी			५ करोड बराबरको क्षति				
भूकम्प	२०७२/१/१२	**साविक १,२,३,४,५ सिद्धलेक-३**		२ जना								
बाढी	२०५९/४/६	**ग्याल्मो, खोला किनार (वडा नं.-१) सिद्धलेक-३**		५ जना				लगभग ५ लाख बराबरको क्षति	१०० रोपनी खेतीयोग्य जमिन नष्ट			
	२०५९	**(वडा नं.-२) सिद्धलेक-३**			केही बस्ती क्षति							
बाढी/ पहिरो		**(वडा नं.- ३) सिद्धलेक-३**							बालीनाली नष्ट			
	२०२८,२०५० , २०५४	**वडा नं.- ४ सिद्धलेक-३**							बालीनाली नष्ट			
बाढी	२०७२/२/२८	**वडा नं.- ५ सिद्धलेक-३**										
	२०२८	**ग्याल्मो खोला सिद्धलेक-३**							७० रोपनी खेत कटान			
	२०२८	**कमलबारी सिद्धलेक-३**	१ जना		घर पुरीएको							
	२०२८	**ग्याँसटार सिद्धलेक-३**	१ जना		६ वटा							

पहिरो					घर पुरीएको							
	२०२८	**मान्टेखोला सिद्धलेक-३**							६० रोपनी खेत कटान			
	२०७४	**दारेगौडा सिद्धलेक-३**					३ वटा गाई बाखा बगाएको तथा गोठ भत्किएको					
चट्याङ	२०६६	**द्वारथोक सिद्धलेक-३**	१ जना									
	२०५६	**ढोडेनी सिद्धलेक-३**	१ जना									
आगलागी	२०५६	**ढोडेनी सिद्धलेक-३**	३ जना		३ वटा घर नष्ट							
डढेलो	२०७०	**गाबुडी सिद्धलेक-३**					५ वटा बाखाहरुको मृत्यु					
सिद्धलेक -४												
भूकम्प	२०७२	**भेंडावारी (साविक वडा नं.- ७) सिद्धलेक-४**			१८ घरधुरी पूर्ण क्षति,			७ करोड बराबर को क्षति				
	२०७२	**साविक वडा नं.- ८ सिद्धलेक-४**			२०० घरधुरी पूर्णक्षती			२ करोड बराबरको क्षति				
	२०७२	**वडा नं.- ९ सिद्धलेक-४**			१५० घरधुरी नष्ट,			७ कारोड बराबरको क्षति				
	२०७२/१/१२	**साविक वडा नं.- ६,७,८,९ सिद्धलेक-४**			८८७ घर क्षति		२०० पशुको मृत्यु					
	२०७२/१/	**७,८,९, सिद्धलेक-४**			३० वटा		२ वटा					

भूकम्प	१२				कक्षाकोठा पूर्ण क्षति, १५ वटा कक्षाकोठा आशिंक क्षति		मा.वि., ३ वटा आ वि.					
बाढी /पहिरो	२०११	**धारापानी, खर्के सिद्धलेक-४**			३ घर पूर्ण क्षति		१० पशुको मृत्यु					
बाढी	२०२८/२ /२८	**निवुवाटार आममटे सिद्धलेक-४**	१ जना									
	२०५०/४/ ५	**पिप्लेफाँट, जलेश्वरी मा.वि सिद्धलेक-४**			२ वटा कोठा				१० रोपनी खेत पुरीएको			
बाढी	२०५७/४/ ४	**अंमटे सिद्धलेक-४**							६० रोपनी खेत बगायो			
	२०६५/५/ ११	**सलाङघाट त्रिशुली नदी सिद्धलेक-४**	१ विद्यार्थीलाई बगाएको						३० रोपनी खेत पुरेको			
पहिरो	२०२८/२ /२८	**खर्क गैरा, सिद्धलेक-४**	४ जना									
	२०७२/६	**आरुवास साविक वडा नं.- ८ सिद्धलेक-४**	१ जना	१ जना								
चट्याङ	२०४८/३/ १६	**आरुवास सिद्धलेक-४**	१ जना		२ घर नष्ट							
	२०७१/११	**गौथले**	१ जना									
	२०१८	**भेंडावारी (साविक वडा नं.- ७) सिद्धलेक-४**			गाउँ नै जलेको (१७ घर)			१ करोड बराबरको क्षति				
आगलागी	२०६७	**वडा नं.- ९ सिद्धलेक-४**			५ घर पूर्ण क्षति,			२५ लाख बराबरको क्षति				

आगलागी	२०४०/१२/२६	**आरुवास सिद्धलेक-४**	१ जना		४ घर नष्ट							
	२०४९	**आधामारा खतिवडा गाउँ सिद्धलेक-४**			९ घर नष्ट		२० पशुको मृत्यु					
	२०५७/१२/१७	**आरुवास सिद्धलेक-४**			२ घर क्षति							
	२०६५/११/२५	**गौथली सिद्धलेक-४**			५ घर क्षति		२० पशुको मृत्यु					
विद्युतीय दुर्घटना	२०७२/७/२३	**आरुवास सिद्धलेक-४**	१ जना	१ जना								
	२०७४/३/१७	**बुङचुङ सिद्धलेक-४**	१ जना									
सिद्धलेक -५												
भूकम्प	२०७२/१/१२	**सिद्धलेक -५**		१२ जना	७८१		पशु चौपाया					
चट्याङ		**सिद्धलेक -५**	१ जना	१ जना								
हुरीवतास	२०७०	**सिद्धलेक -५**			१ घर	१ घर						
सडक दुर्घटना	२०७३	**सिद्धलेक -५**		१० जना			सडक					
सिद्धलेक -६												
भूकम्प	२०७२/१/१२	**सिद्धलेक -६**	३ जना	१४ जना								
पहिरो	२०२८	**सिद्धलेक -६**	७ जना				सडक					
चट्याङ	२०६१	हटिया	३ जना									
हुरीवतास	२०७३	**सिद्धलेक -६**			१ घर	१ घर			बालीनाली तथा छाना उडाएको			
सिद्धलेक -७												
भूकम्प	२०७२	**सिद्धलेक -७**	१७ जना	६०		१११७	पशुहरु					

				जना भन्दा बढी								
सडक दुर्घटना	२०७४	**सिद्धलेक -७**	१ जना									
बाढी	२०५०	त्रिशुली					पुलहरु बगाएको					
बालुवामा पुरीएको	२०७३	**सिद्धलेक -७**	१ जना									

ऐतिहासिक समय रेखाको सूचनालाई हेर्ने हो भने भूकम्पले विगतका वर्षहरूमा सामान्य मात्र क्षति गरेको भएता पनि पछिल्लो पटक २०७२ सालको भूकम्पले यस गाउँपालिकामा जनधनको धेरै क्षति गऱ्यो । त्यसैगरी विगतको ईतिहासमा बाढी, पहिरो, आगलागी, तथा चट्याङ तथा सडकदुर्घटना तथा विद्युतीय दुर्घटनाका कारण पनि मानविय मृत्यु तथा भौतिक संरचनामा क्षति हुने गरेको छ । यसरी यस सिद्धलेक गाउँपालिकाको एतिहासिक समय रेखालाई हर्ने हो भने बारम्बार दोहोरिरहने प्रकोपका घटनाको रुपमा बाढी, पहिरो, चट्याङ, आगलागी रहेको छ ।

२.२.२. प्रकोप, मौसमी तथा बालीपात्रो :

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा कुन समयमा कुन प्रकोप हुन्छ भनेर पत्ता लगाई त्यसको समयरेखा तयार गरिएको छ।

२.१ प्रकोप पात्रो :

प्रकोप		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
भूकम्प	पहिले (३० वर्ष)												
	अहिले												
पहिरो	पहिले												
	अहिले												
बाढी	पहिले												
	अहिले												
जनावर आतंक	पहिले												
	अहिले												
चट्याङ	पहिले (३० वर्ष)												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
हुरीवतास	पहिले												
	अहिले												
सडक दुर्घटना	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले (३० वर्ष)												
	अहिले												

माथि दिईएको प्रकोप पात्रोमा ३० वर्ष अघि प्रकोप आउने समय र अहिले प्रकोप आउने समयको बारेमा उल्लेख गरिएको छ। यस प्रकोप पात्रो अनुसार भूकम्प, जनावर आतंक, तथा सडकदुर्घटनाको जोखिम ३० वर्ष अघि र अहिले पनि बाह्रै महिना जोखिम हुने गरेको देखिन्छ। यसैगरी बाढीको जोखिम ३० वर्ष अघि असार, साउन र भदौमा हुने गर्दथ्यो भने अहिले साउन, भदौ, असोजमा जोखिम हुने गर्दछ। यसैगरी ३० वर्ष पहिले असार, साउन, भदौमा पहिरोको जोखिम हुने गर्दथ्यो भने अहिले पनि असार, साउन, भदौमा नै जोखिम हुने देखिन्छ। त्यसैगरी चट्याङको जोखिम पहिले बैसाख, जेठ, असार र चैतमा हुने गर्दथ्यो भने अहिले बैशाख, जेठ, असार, साउन, भदौमा र चैतमा जोखिम हुने गर्दछ। त्यस्तै आगलागीको जोखिम ३० वर्ष पहिले पनि बैशाख, जेठ, फाल्गुण र चैतमा महिनमा हुने

गर्दथ्यो भने अहिले विद्युतिय संरचा लगायत विविध कारणले गर्दा बाह्रै माहिना आगलागीको जोखिम हुने गरेको छ । साथै ३० वर्ष पहिले हुरीवतासको जोखिम बैशाख, जेठ र चैतमा हुने गर्दथ्यो भने अहिले पनि बैशाख, जेठ र चैतमा नै जोखिम हुने गर्दछ । यसका साथै खडेरीको जोखिम ३० वर्ष पहिले बैशाख, जेठ र चैतमा हुने गर्दथ्यो भने अहिले पनि बैशाख, जेठ र चैतमा नै जोखिम हुने गर्दछ ।

२.२ मौसमी पात्रो :

विवरण		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कार्त्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
मनसुन वर्षा	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
हिउँदे वर्षा	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
गर्मी	पहिले												
	अहिले												
जाडो	पहिले												
	अहिले												
असिना	पहिले												
	अहिले												
तुसारो	पहिले												
	अहिले												

२.३ बाली र वनस्पति पात्रो :

बाली र वनस्पति पात्रो तयार गर्दा समुदायको प्रमुख ३ वाली वा वनस्पतिसँग सम्बन्धित विभिन्न क्रियाकलापहरु कुन-कुन समयमा गरिन्छ भनी पत्ता लगाउन निम्न बमोजिमको तालिका प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

विवरण		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
धानको वीउ लगाउने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
धान रोप्ने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
धान काट्ने	पहिले												
	अहिले												
विरुवा को फूल र फल लाग्ने समय	पहिले												
	अहिले												
गहुँ छर्ने	पहिले												
	अहिले												
गहुँ काट्ने	पहिले												
	अहिले												

प्रकोप पात्रो मैसमी पात्रो तथा बाली पात्रो अनुसार विगतका ३० वर्ष देखि हाल सम्मको अवस्था हेर्ने हो भने सामान्य रुपमा गर्मी बढ्दै गएको पानी पर्ने क्रम पनि कम हुदै गएको तथा मनसुन वर्षा र हिउँदे वर्षा पनि केही पछाडी हुने गरेको, सुख्खा खडेरीको क्रम बढ्दै जान थालेको तथा बालि नाली लगाउने समय पनि केही पछाडी धकेलिदै गएको जस्ता जानकारी समुदाय स्तरबाट आउने गरेको छ ।

२.२.३.गाउँपालिकाको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण :

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा विगतमा के-कस्ता प्रकोपका घटना भएका थिए, तिनको सूची तयार गरी त्यसबाट भएको क्षतिको विवरण तयार गरी प्राप्त सूचनाको विश्लेषणबाट कुन वडाको कुन वस्ती कुन प्रकोपका कारण कुन स्तरमा सङ्कटासन्न छ भन्ने पत्ता लाग्नेछ। यसै आधारमा विभिन्न प्रकोपका दृष्टिले समुदाय तथा गाउँपालिकाको वडा र त्यहाँका कति घरपरिवार सङ्कटासन्न छन् भनेर स्तरीकरण गरिएको छ।

गा.पा.	प्रकोपको सन्दर्भमा	उच्च सङ्कटासन्न	मध्यम सङ्कटासन्न	न्यून सङ्कटासन्न	पुष्ट्याइँका आधार
सिद्धलेक वडा नं.- १	**भूकम्प**	छाप गाँउ, मानलाङ, बलमडाँडा, आरुगैरा, कुसुन्डे, अर्चले दलित बस्ती	पिपल नलाङ, बैरेनी, माझ नलाङ, बुङचुङ काली दह	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	माझ नलाङ, पिपल नलाङ, छापगाउँ अर्चले, नयाँबस्ती पाउने	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	बलम डाँडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	बुङचुङ वैरेनी, कालीदह	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	जलकिनी अर्चले, नयाँ बस्ती, अमलबोटे, पाउनेटार	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	-	-	पिपलनलाङ, अर्चले नलाङ, पहरे	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको

सिद्धलेक वडा नं.– २	**भूकम्प**	पात्ले, ज्यामिरे स्वाँरा, तार नलाङ, नहर्की गाँउ, डवाडी गाउँ, पोखरी गाँउ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	गाइने गाँउ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	ठाँटी डाँडा, बराम गाँउ, पात्ले	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	ठाटी डाँडा, खिर्रे डाँडा, डाँडा गाँउ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	पात्ले, तल्लो तार नलाङ	नहर्की गाउँ	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	घरछाप, पात्ले , वरामगाँउ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
सिद्धलेक वडा नं.– ५	**भूकम्प**	वडा भरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	-	-	कुम्पुर, कामराङ्ग, यस्लाङ्ग, रैकर	

	पहिरो	कुम्पुर, जाले, चेपे, आँपटार, स्यांखुटार, टकटके, रैकर	-	रैकर, बडुंडाँडा	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	चट्याङ	कुम्पुर डाँडा, चेकबाङ्ग	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	कुम्पुर, यस्लाङ्ग, चिहानडाँडा, जाले देउराली, कोलडाँडा, पोखरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	आगलागी	लाप्से, खर्क, जाले, रैकर, काम्राङ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
सिद्धलेक वडा नं.-६	**भूकम्प**	हटिया, पिपले, डाँडागाँउ, भैडाँडा, भञ्ज्याङ्ग, सिम्ले, नेपालटार, समीटार, माझीटार, नेपाल गाँउ, लुङ्गैंली डाँडा, गजुरीछाप	हुल्ली, चुवार्खक	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	पहिरो	हुल्ली, पिपले, चुवाखर्क	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
सिद्धलेक वडा नं.-७	**भूकम्प**	पोखरी, हात्तीसुँडा, धारापानी, मरेडाँडा, भालडाँडा, अमीलीछाप, सेरावेसी	पिपलटार, आदमटार	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको

	जनावर आतंक	चामडाँडा, हात्तीसुँडा, भैसे पोखरी, सेराबेसी, धारापानी, अमिलीछाप	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	पाङग्रेपाखा, सिंदुरेटार, भालडाँडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	भैसे पोखरी पुरै वडा	पिपलटार	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	पोखरी, भालडाँडा, धारापानी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	खहरे बाढी	पिपलटार, आदमटार	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको

२.३ प्रकोप विश्लेषण

२.३.१ सामाजिक स्रोत नक्साङ्कन

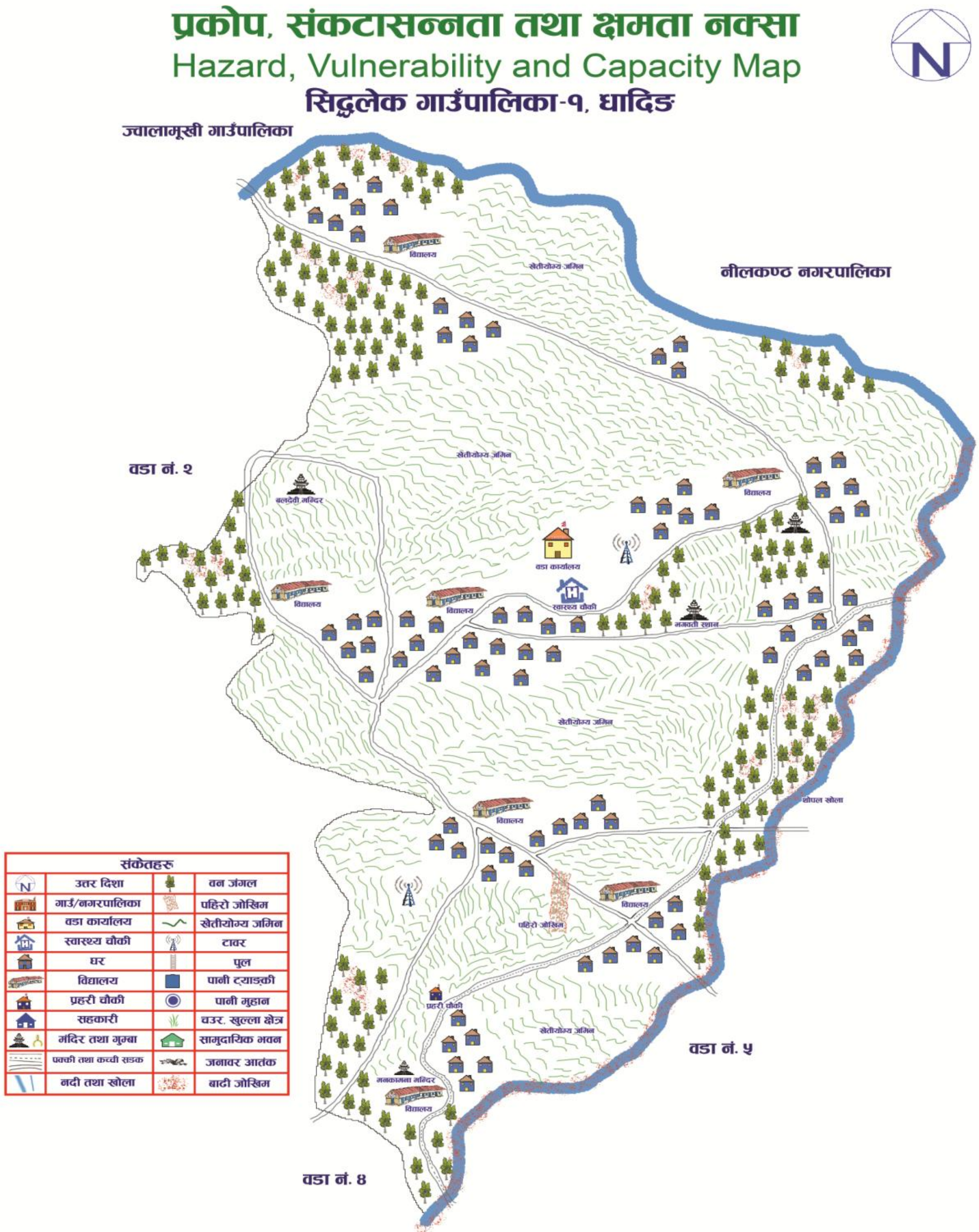

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा
Hazard, Vulnerability and Capacity Map
सिद्धलेक गाउँपालिका-२, धादिङ

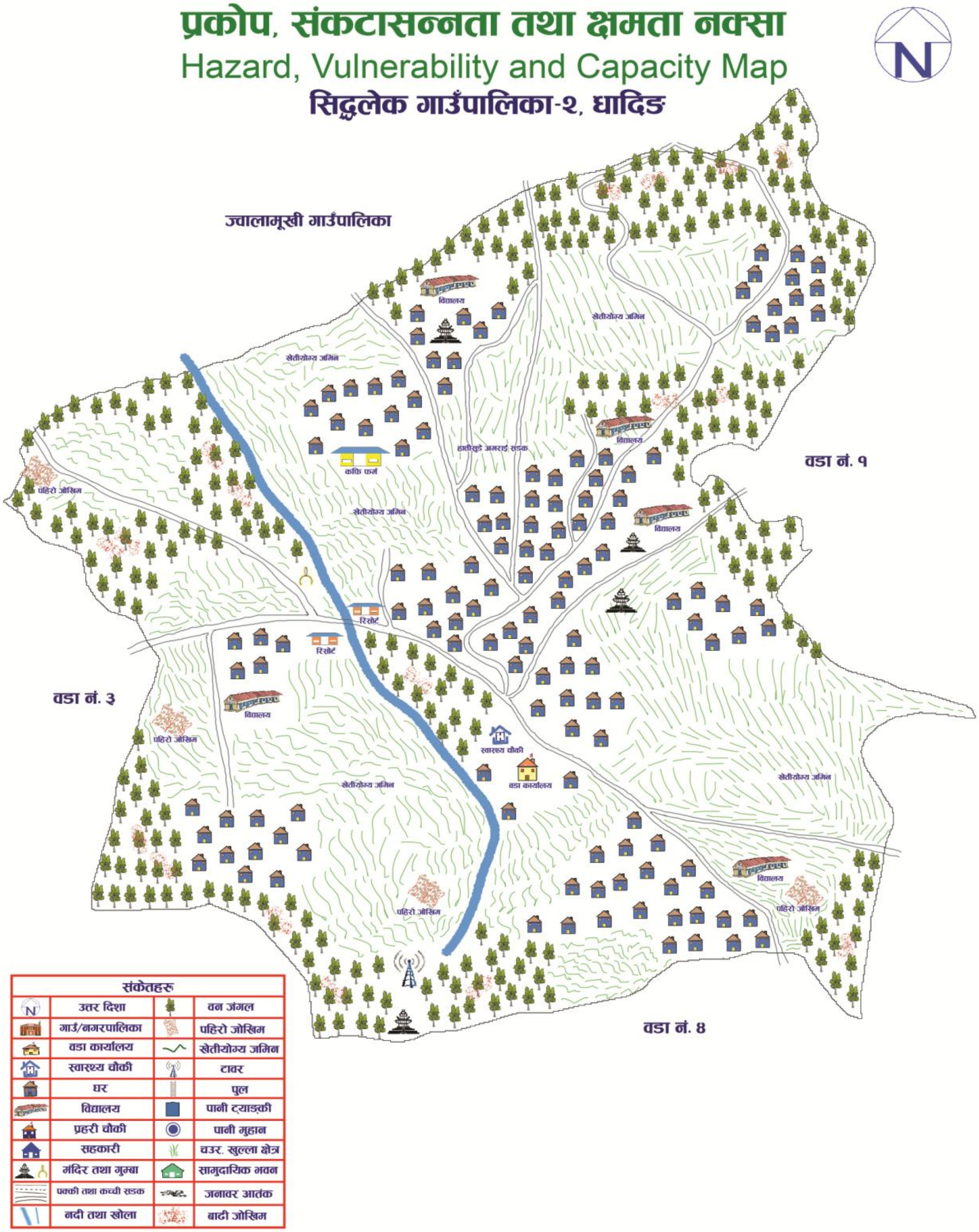

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

सिद्धलेक गाउँपालिका-३, धादिङ

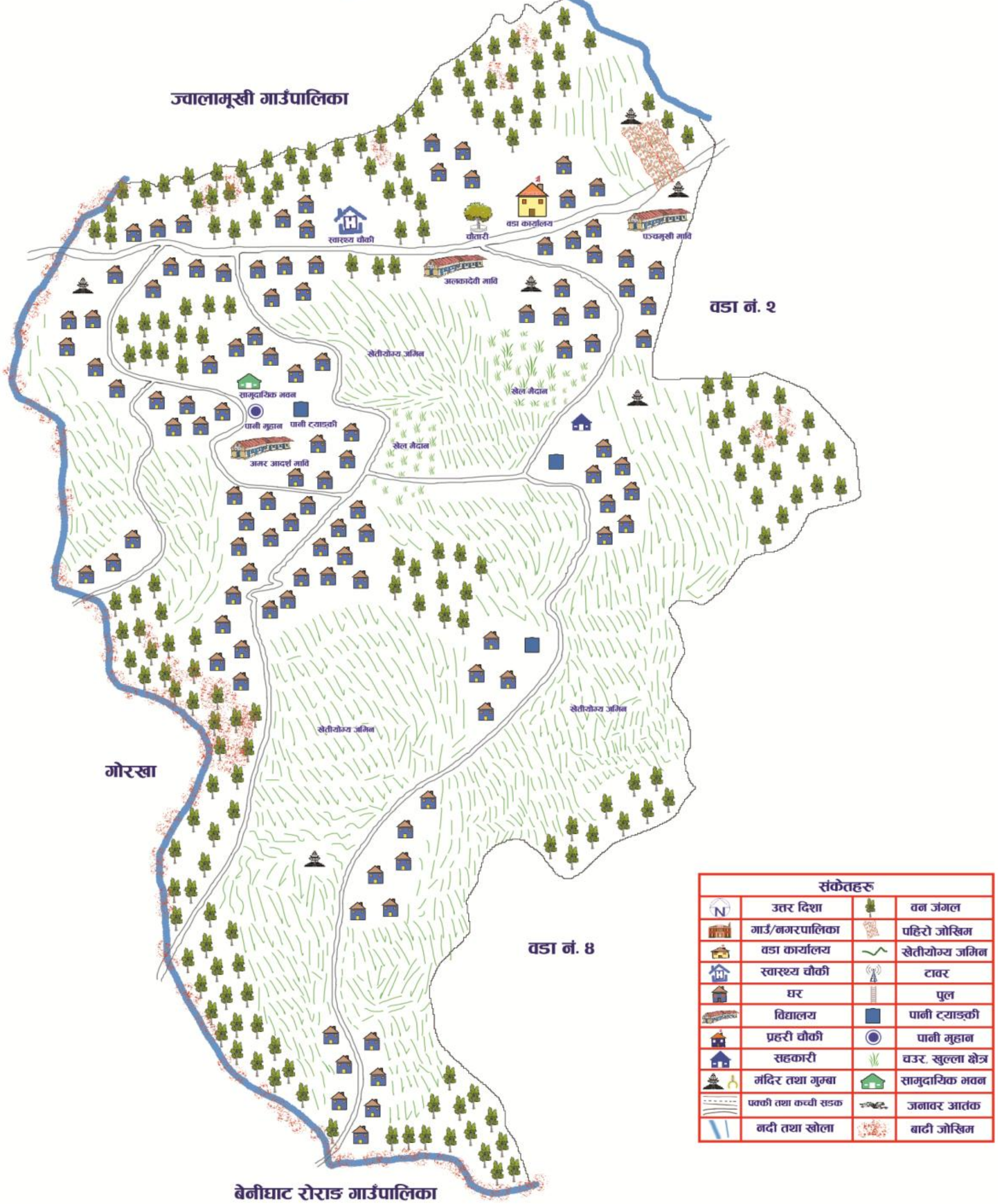

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरूको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

सिद्धलेक गाउँपालिका-४, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लगायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

सिद्धलेक गाउँपालिका-५, धादिङ

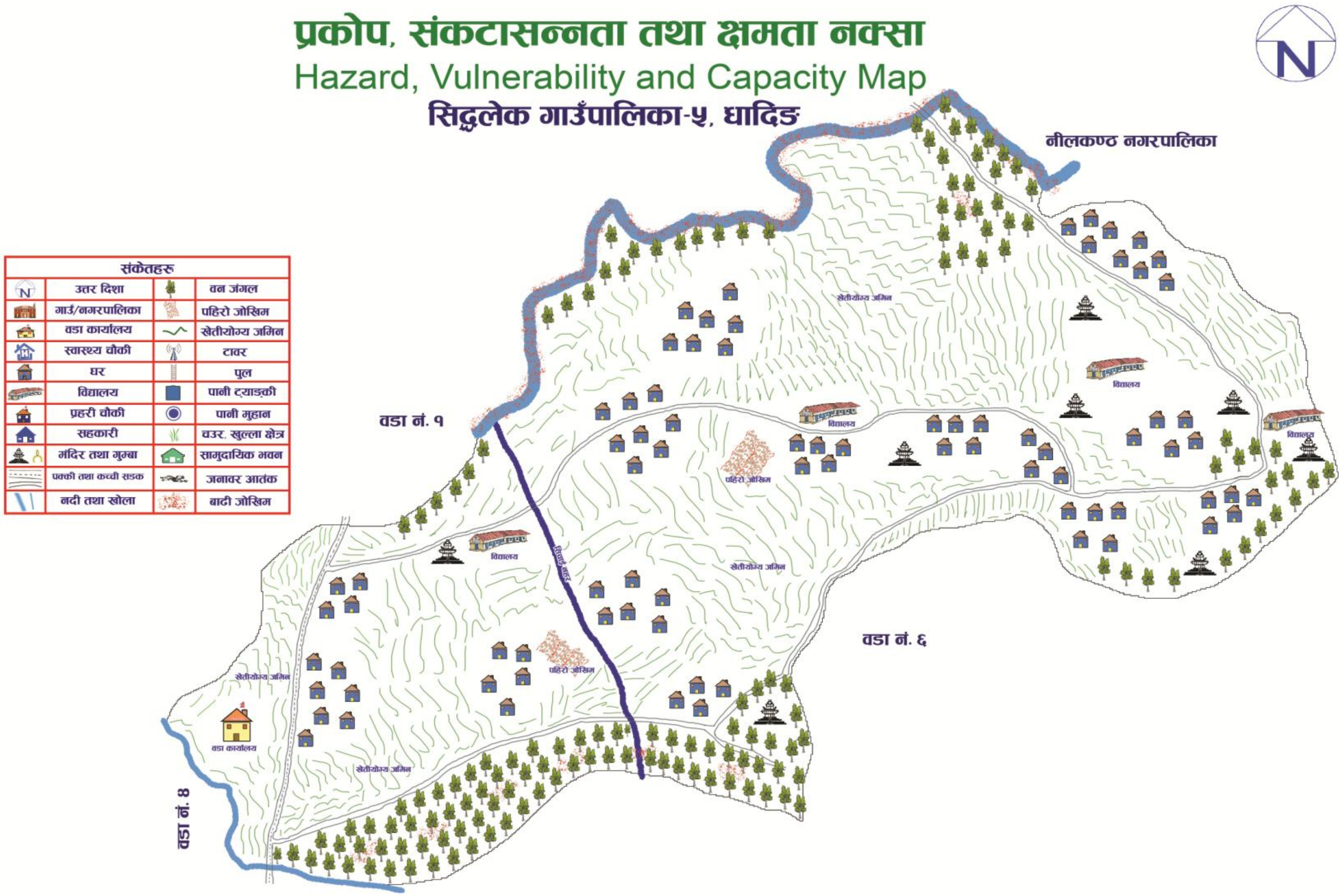

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरूको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

सिद्धलेक गाउँपालिका-६, धादिङ

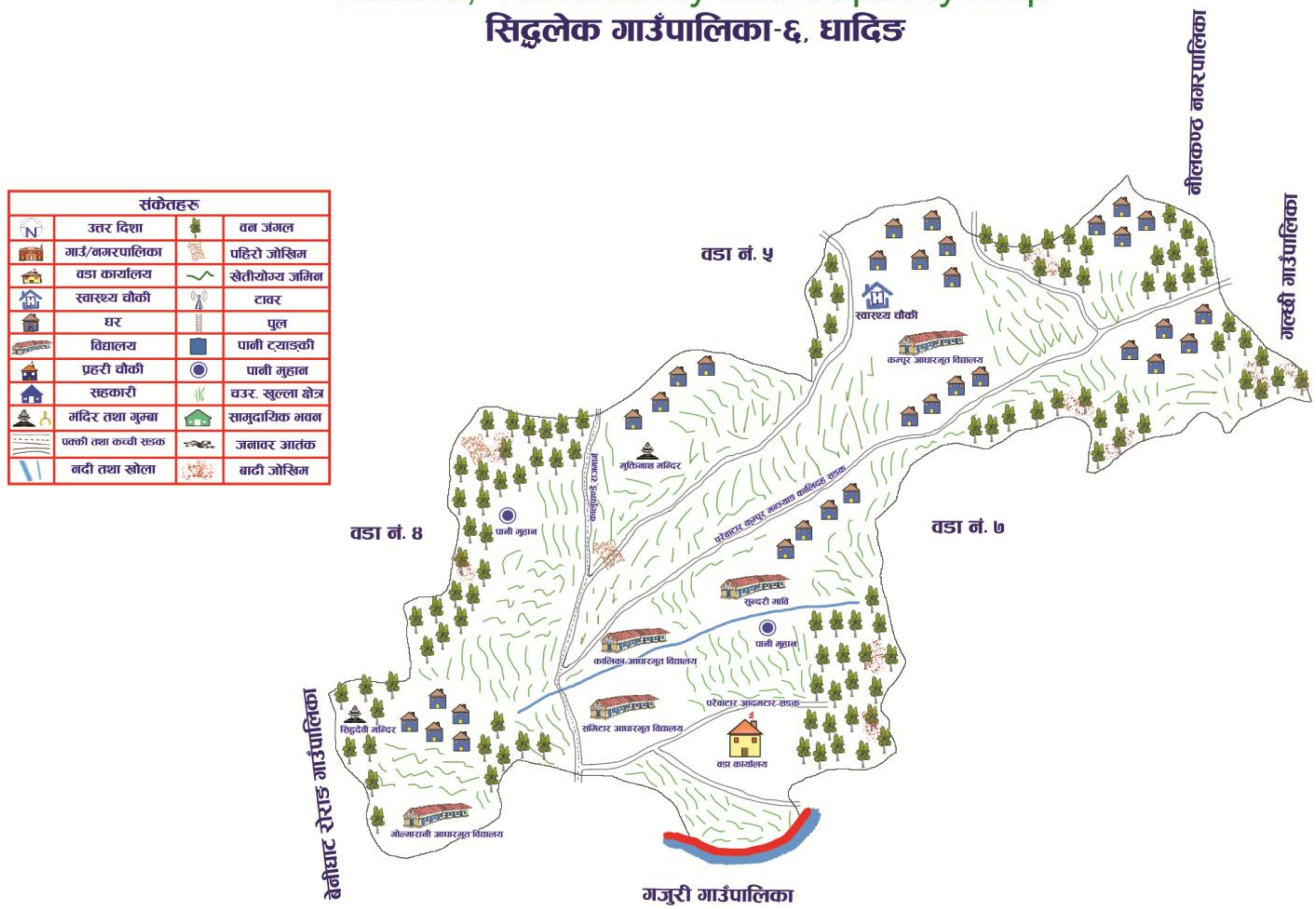

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरूको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा
Hazard, Vulnerability and Capacity Map
सिद्धलेक गाउँपालिका-७, धादिङ

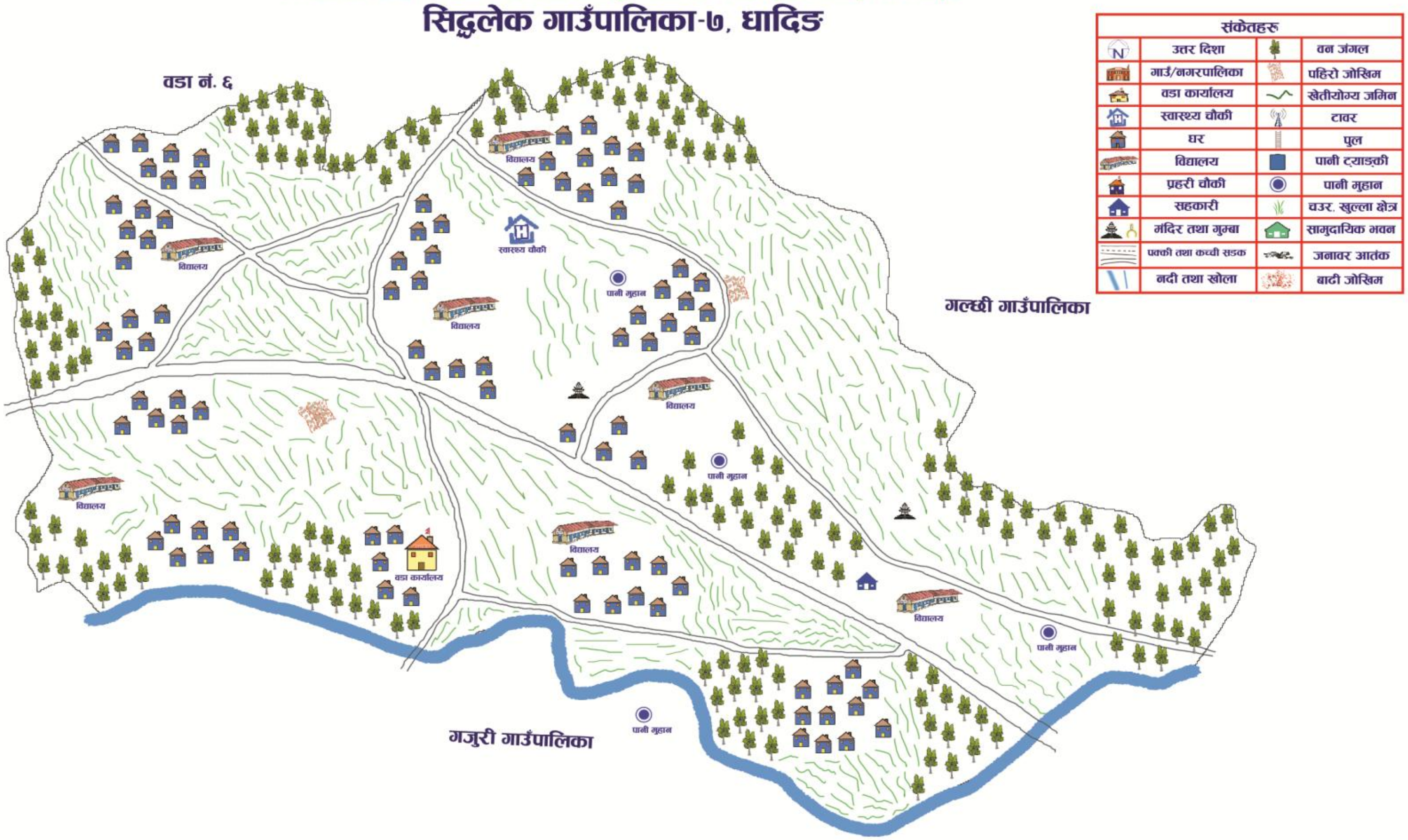

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरूको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

२.३.२. लक्षित समूह छलफल :

सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका विभिन्न औजारको प्रयोगबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको पुनरावलोकन, अनुगमन वा परीक्षण र छुटेका विषय पत्ता लगाउन समुदायको सानो समूहमा छलफल गर्नु नै लक्षित समूह छलफल हो । समुदायका महिला, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, जनजाति र अलपसंख्यक समेत सबै वर्गलाई समेटेर यस प्रकारको छलफल गरिएको छ । यस्तो छलफलमा सबै सहभागीलाई समान रूपले आफ्ना विचार र भनाइ राख्न प्रोत्साहित गर्नुपर्छ । विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका कारण त्यस वडाको कृषि, पशुपालन तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैबिक विविधता, जलवायु जन्य प्रकोप, जलस्रोत र उर्जा, भौतिक पूर्वाधार, मानव स्वास्थ्य आदि क्षेत्रहरुमा ३० बर्ष पहिले र हाल महसुस गरिएका असर तथा प्रभाब एबं भविष्यको अनुमानका बारेमा छलफल गरि निम्नअनुसारको ढाँचामा सूचीकृत गरिएको छ :

गाउँपालिका : सिद्धलेक गाउँपालिका

क्र.स.		३० वर्ष अगाडिको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	कारण	कारक तत्व	सम्भावित समाधानका उपाय	कैफियत
१	विपद् र विपद्का सवाल	भूकम्प ३० वर्ष पहिले महसुस नगरिएको	२०७२ सालको भूकम्पले जनधनको क्षति गरेको	भौगोलिक तथा भौगर्भिक	कमजोर संरचना	भवन निर्माण संरचना अनुसार घर तथा भौतिक संरचना निर्माण गर्ने , समुदायमा सचेतना फैलाउने	
		बाढीको जोखिम	अत्याधिक वर्षाका कारण बाढीको जोखिम हुने	खोला किनारको वस्ती बसाल्नाले	जनचेतनाको कमी	खोला किनारमा तटबन्ध लगाउने, तारजाली लगाउने तथा वृक्षारोपण गर्ने	
		पहिरोको जोखिम रहेको	भूकम्प तथा सडक संरचनाले पहिरो निम्त्याएको	भूकम्प तथा अव्यवस्थित सडक	जनचेतनाको कमी	पहिरो नियन्त्रण पहल गरिनु पर्ने , जनचेतना फैलाउने	
		चट्याङले क्षति गर्ने गरेको	हाल चट्याङको जोखिम बढ्दै गरेको	विद्युतिय संरचनाको अव्यवस्थित प्रयोग	जनचेतनाको कमी	विद्युतिय संरचनाको व्यवस्थित प्रयोग गर्ने तथा समुदायमा जनचेतना प्रवाह गर्ने	

		आगलागी क्षति गर्ने गरेको	हाल पनि आगलागी क्षति बढ्दै गरेको	विद्युतिय संरचनाको, वन नजिक बस्ती, लापरवाही	जनचेतनाको कमी	जनचेतना प्रवाह गर्ने, सामुदायिक वनमा आगलागी हुन तथा डढेलो लाउन नदिने	
		हुरीवतासले सामान्य क्षति गर्ने गरेको	हालका वर्षमा हुरीवतासको जोखिम बढेको	भूकम्प पछि अस्थायी त्रिपाल र टहरामा बस्नु पर्ने बाध्य	कमजोर जस्ता पाताहरु	पुनर्निर्माणका काम छिटो हुनु पर्ने तथा सचेतना फैलाउन पर्ने	
२	**जीविकोपार्जन तथा खाद्य सुरक्षा (जस्तैः उत्पादन बढ्नु वा घट्नु, कृषि प्रणाली वा प्रक्रियामा आएको फरक, स्थानीय प्रजाति हराउनु वा नयाँ प्रजाति प्रयोगमा आउने)**	जीविकोपार्जनको लागि ३० वर्ष पहिले अधिकासं समुदाय कृषि पेशमामा आश्रीत रहेने गरेको स्थानीय जातका धान मकै गहुँ आदि उत्पादन हुने गरेको, कृषि तथा खाद्य उत्पादन सम्बन्धी सचेतना तथा प्रविधिका विकास धेरै नभएको	हालका दिनमा कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीक उत्पादन बढ्न गएको तर कृषिमा राशायानीक मलहरुको बढी प्रयोग हुन थालेको, व्यवसायीक रुपमा नै तरकारी खेती हुने गरेको तथा रासायनिक मल तथा विषादीको प्रयोग बढ्न थालेको	उत्पादन बढाउन राशायानीक मलहरुको प्रयोग हुने	जनचेतनाको कमी तथा लापरवाही	कृषिमा आधुनिककीकरण गर्नु पर्ने, तालिमा तथा औजारहरुको व्यवस्था गर्नु पर्ने, समुदायमा कृषि प्राविधिकहरु खटाउनु पर्ने	

३	**मानव स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाइ तथा महामारी**	मानव स्वास्थ्य अवस्था सामन्य, सरसफाइको अवस्था पनि न्यून रहेकाले महामारीको वृद्धि भएको, धामी झाँक्रीमा विश्वास	मानव स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार भएको, खानेपानीको अवस्था राम्रो भएको, सरसफाइको अवस्थामा सुधार आएको, धामी झाँक्रीमा विश्वास नगर्ने	शिक्षा तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता, शिक्षा तथा जनचेतना	अन्धविश्वास, रुढीवादी परम्पराको पालना नगर्ने, पानी शुद्धिकरणमा गरी पिउने	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खानेपानीमा सबैको पहुँच पुर्‍याउने, पानीको मुहानको सरसफाइ र शुद्धिकरण बारे ज्ञान दिने, खानेपानीको मुहानको खोजी गर्ने	
४	**वन तथा जैविक विविधता (जस्तैः वा नयाँ प्रजाति देखा पर्नु, कुनै प्रजाति लोप हुनु)**	घना जङ्गल, जनावर तथा पशुपन्छी र जडिबुटीको सँख्या प्रशस्त हुन्थ्यो,	जङ्गली जीवजन्तु लोप हुदै गएको, जडिबुटीको कमी , डढेलो बढी लाग्ने गरेको,	जनसँख्या वृद्धि, जनचेतनाको कमी, बसाईसराइ, वातावरण प्रदुषण	जनसँख्या वृद्धि, वनजङ्गल फडानी	वृक्षारोपण गर्ने जङ्गलको सही सदुपयोग गर्ने, बृहत रुपमा जनचेतनाको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,	
५	**जलश्रोत तथा उर्जा (जस्तैः पानीका मुहानहरु सुक्ने वा नयाँ श्रोतहरु देखा पर्नु)**	प्रशस्त मात्रामा पानीका मुहानहरु, पोखरी, खोलानाला भएको, काठ दाउराको अत्याधिक प्रयोग,	पानीका मुहानहरु सुक्दै जानु, विभिन्न जेनेरेटर तथा विद्युत शक्तिको वृद्धि भएको, LP gas, अत्याधिक प्रयोग, भूकम्प पछि पानीको मुहान सुकेको	भूकम्प तथा पहिरो	भूकम्पका कारण पानीका मुहानहरु सुक्नु	वृक्षारोपण गर्ने, पानीका मुहानहरु तथा वनजङगलको संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्ने, सुरक्षित तरीकाले उर्जा शक्तिको व्यवस्थापन गर्ने	

२.३.३. जोखिम र समस्या विश्लेषण

गाउँपालिका भित्र हुने प्रकोप, त्यसको कारण र प्रभावको पहिचान गर्नुपर्छ । यसको लागि माथि उल्लेखित सबै खालका प्रकोप, जोखिमको पहिचान, प्रकोप हुने महिना र ऐतिहासिक समयरेखाको आधारमा प्रकोपको आवृत्ति र त्यसको मूल कारण तथा सम्भावित समाधानका उपायहरु के-के हुनभनेर पहिचान गरेर तल प्रस्तुत गरिएको छ :

सिद्धलेक गाउँपालिका :

क्र. सं.	समस्या वा प्रकोप	गाउँ तथा टोल	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरु
१	भूकम्प	सम्पुर्ण वडाहरु	✚ भौगोलिक कारण ✚ प्राकृतिक कारण	✚ कमजोर भौतिक संरचना	✚ मानिसको मृत्यु हुने तथा घाईते हुने ✚ खानेपानीको अभाव सृजना हुने ✚ मनोवैज्ञानिक असर ✚ बासस्थानको विनास ✚ खाद्यान्नको अभाव	✚ भूकम्प सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने ✚ घरघरमा झटपट झोलाको बन्दोबस्त गर्ने ✚ समुदायमै प्राथमिक उपचार सम्बन्धी ज्ञान दिने ✚ भवन निर्माण संहिता अनुसार भौतीक संरचनाहरू बलियो बनाउने ✚ समुदायमा खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने जनशक्ति तथा सामग्री तयार गर्ने
२	पहिरो		✚ वनजङ्गल विनास	✚वनजङ्गल फडानी, ✚ खोला नालाको कारण, ✚ भिरालो जमिनमा गरा नबनाइ खेती गर्नाले	✚ पानीको मुल नजिकबाट बाटो लैजानाले पहिरो गएको ✚ जनधनको क्षति ✚ बासस्थानको क्षति ✚खेतबारी पुरीएको र बगाएको	✚वृक्षारोपण गर्ने ✚कुलोको मर्मत गर्नुपर्ने ✚बाधँ बाधेर ग्याविन लगाउने, ✚ जोखिमपूर्ण स्थानमा तारजाली तथा मेशिनेरी वाल लगाउने ✚भिरालो जमिनमा गरा बनाएर खेती गर्ने
३	बाढी		✚ अतिवृष्टि	✚ अव्यवस्थित	✚ लगाएका	✚ ग्याविन लगाउने

	तथा खहरे		- मौसमी कारण	विकास, - विकास योजनामा ध्यान नदिनु, भूव्यवस्थापन - खोला बढ्नाले	बालीनाली नष्ट, तथा बालीनाली लगाउन गाह्रो, - मनोबैज्ञानीक असर,	तथा बाँध बाध्ने - खाली स्थानमा वृक्षारोपण गर्ने - खोला वरिपरी तटबन्ध लगाउने - वनजङ्गल संरक्षण गर्ने - बाढी आएका बेला अपनाउनुपर्ने उपायका बारेमा समुदायमा जानकारी दिने
४	**जनावर आतंक**		- बस्ती नजिक वन जङ्गल हुनु तथा जङ्गलमा तारबार नहुनु	- जङ्गल व्यवस्थित नहुनु	- बस्ती असुरक्षित - मानिस घाईते हुनु - घरपालुवा जनावरलाई आक्रमण गरि मार्ने	- जङ्गल तारवार लगाउने - जङ्गल अतिक्रमण नगर्ने - साईरनको व्यवस्था मिलाउने - रातको समयमा सके सम्म घर बाहिर ननिस्कने - वनकार्यालयसँग छलफल तथा समन्वय गर्ने - कृषि योग्य जमिनमा तारबार लगाउने
५	**चट्याङ**		- प्राकृतिक कारण	- अव्यवस्थित बिजुलीका खम्बा तथा तारहरु - घर तथा भवनहरूमा कमजोर वायरीङ् हुनु - विद्युतीय साधनको अव्यवस्थित प्रयोग	- मानिस घाईते हुनु - विद्युतीय तारहरुको क्षति	- बिजुलीका खम्बा तथा तारहरु व्यवस्थित गर्ने - चट्याङ्का समयमा ठूला रूख तथा विद्युतिय टावरको नजिक नबस्ने - घर तथा भवनहरूमा वाईरिङ् तथा अर्थिङ्ग गर्ने - चट्याङ्का समयमा खुल्ला स्थान खाली खुट्टा नबस्ने तथा

						पौडी खेल्ने खोला त जस्ता काम नगर्ने भ जनचेतना फैलाउने
६	**आगलागी**		लापरवाही जनचेतनाको अभाव	विद्युतीय स्रोतको असावधानीपूर्वक प्रयोग आगोको अव्यवस्थित प्रयोग, सलाइ, लाइटर, तथा आगोजन्य वस्तुहरु अव्यवस्थित रुपले राख्नाले	जनधनको क्षति वन्यजन्तुको क्षति बासस्थानको क्षति वनजङगलको नाश	विद्युतीय उपकरणको जडान गर्दा सावधानी अपनाउने विद्युतिय संरचना तथा ग्यास सिलिण्डरको प्रयोगमा सावधानी अपनाउनु बालबालिकाले पुग्ने स्थानमा सलाइ, लाइटर, तथा आगोजन्य पदार्थहरु नराख्ने,
७	**हुरीवतास**		मौसमी कारण जलवायु परिवर्तन	कच्ची तथा अव्यवस्थित घरहरु	घरका छानाहरु उडाउने रुखहरु ढल्ने बालिनालि नष्ट	घरका छानाहरु व्यवस्थित बनाउने हुरीवतासले पुऱ्याउन सक्ने असर तथा क्षतिको बारेमा समुदायलाई जानकारी गराउने वनजङ्गलको संरक्षण गर्ने

२.३.४. गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा:

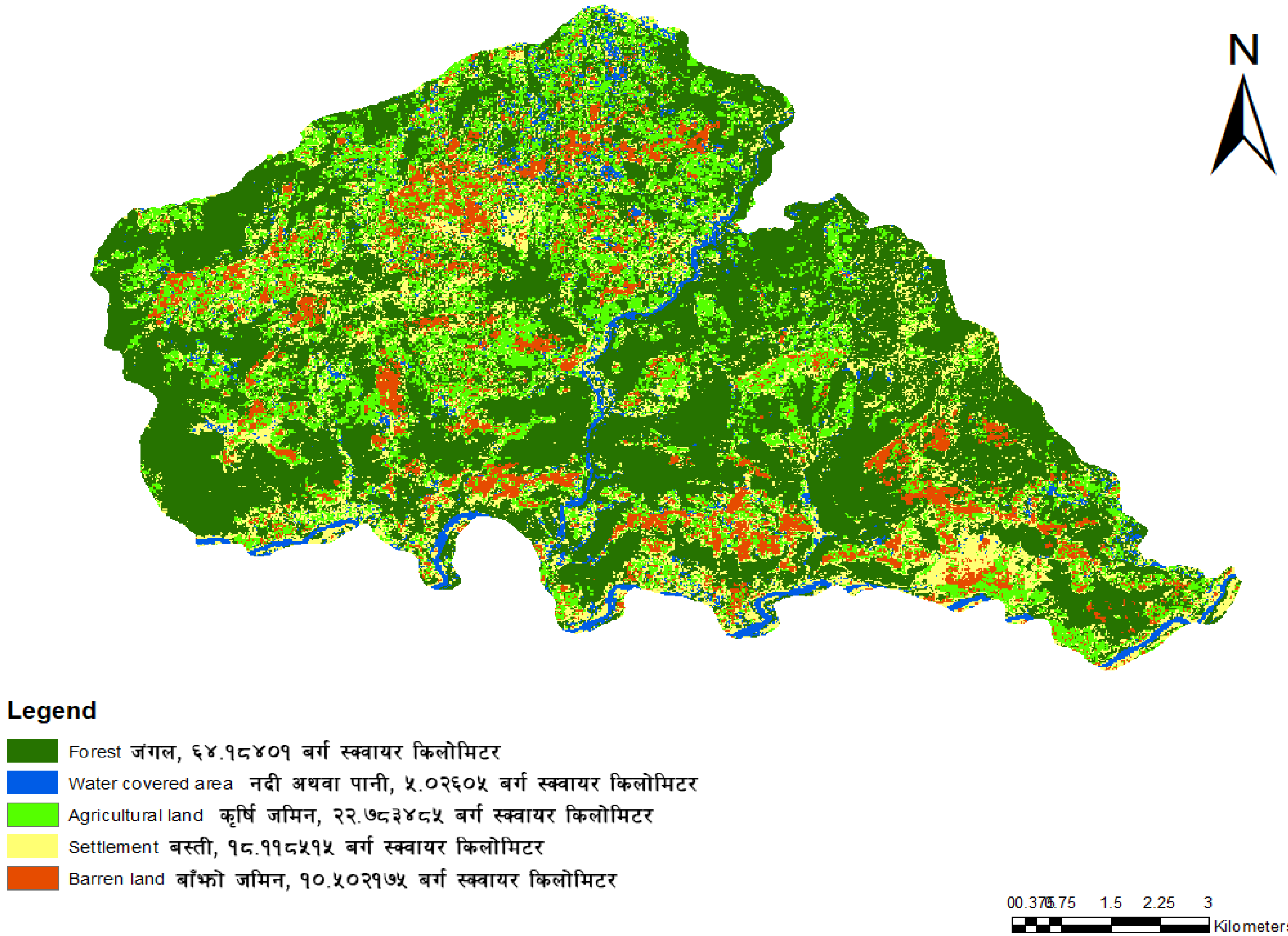

२.४ गाउँपालिकाको क्षमता विश्लेषण :

गाउँपालिका, आमा समुह, युवा क्लव, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, सहकारी संस्था, महिला समुह, कृषि सहकारी, प्रहरी चौकी लगायतका संस्थाहरुलाई क्षमता मान्न सकिन्छ । यसका साथै यस सिद्धलेक गाउँपालिका भित्रका खुल्ला क्षेत्रहरू, पानीको स्रोतहरु तथा मुहानलाई पनि क्षमता मान्न सकिन्छ । यस गाउँपालिकामा भएका विभिन्न क्षेत्रहरूमा पहुँचवाला समुदायका व्यक्तिहरू यस गाउँपालिकाका क्षमता हुन् । यस गाउँपालिकामा रहेका सिकर्मी तथा डकर्मीहरूले स्थानीय सीप र आफ्नै क्षमता र दक्षताको आधारमा काम गर्ने गरेका छन् । उनीहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी सँरचना निर्माण गर्ने सीप तथा क्षमताको विकास गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसैगरी यहाँ भएका दक्ष जनशक्तिको रुपमा तालिम प्राप्त पौडीबाज, तालिम प्राप्त स्वयंसेवक, ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता, तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक, शिक्षक, कर्मचारी, स्वयंसेवक, सिकर्मी, डकर्मीहरुको सीप विपद्का बेला प्रयोग गर्न सकिन्छ, त्यसैले यसलाई क्षमता मान्न सकिन्छ ।

यसै गरी यस गाउँपालिकाको वडा नं. २ र ४ मा एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) को आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) द्वारा सञ्चालित बरदान परियोजना (BURDAN Project) ले हस्तान्तरण गरेका खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्रीहरु पनि रहेका छन् । जुन दुबै वडामा यस प्रकार छन्, हातेमाइक १, सेफ्टी हेल्मेट ६, सावेल ४, पिक ४, फलामको बाल्टी ५, स्टेचर १, लाईफ ज्याकेट ६, प्राथमिक उपचार सामग्री १, सेफ्टी पन्जा ६, सिट्ठी ६, मास्क १ बक्स, नि क्याप ६, हेड लाईट ६, अग्नी समक ५ (Fire Extinguisher), सेफ्टी चस्मा, सामग्री राख्ने फलामको बाकस १ वटा रहेका छन् । यसै गरी जलेश्वरी र सिदेश्वर विद्यालयमा पनि बरदान परियोजनाले हस्तान्तरण गरेका खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्रीहरु पनि रहेका छन् । यि सामग्रीहरुलाई वडाको क्षमता मान्न सकिन्छ ।

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ । यसले गर्दा समुदायलाई विपद्सँग सामना गर्ने क्षमता विकासमा सहयोग गर्नेछ । यस विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् सम्बन्धी विभिन्न तालिमहरु प्रदान गरी तिनिहरुको ज्ञान, सिप र क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसका साथै विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्षम बनाउनका लागि आपत्कालिन कोषको स्थापना गरी त्यसको बढावा गर्न सके विपद् व्यवस्थापन समितिको क्षमता बढ्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा कार्यरत विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरू जसले यस क्षेत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र समुदायको क्षमता बढाउने कामहरू गरिरहेका छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न राजनीतिक दल तथा समुहहरू, आमा समुह, महिला समुह, विभिन्न बचत समुह तथा कृषि समुहहरू, गाउँपालिका भित्रका युवा तथा बाल क्लवहरूलाई यस गाउँपालिकाको क्षमता मान्न सकिन्छ । यसैगरी यस गाउँपालिकामा रहेका शिक्षक तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत समुदाय पनि छन् जसको ज्ञान तथा सिप विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुन सक्छ ।

२.४.१ स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच :

विवरण	सिद्धलेक गाउँपालिका							
	वडा नं.-१	वडा नं.-२	वडा नं.-३	वडा नं.-४	वडा नं.-५	वडा नं.-६	वडा नं.-७	जम्मा
भौतिक स्रोत								
पुल			१ वटा	५ वटा				
सडक	२ वटा		१० वटा	८ वटा				
बाँध	२ वटा		१ वटा	२ वटा				
विद्यालय भवन	५ वटा		१० वटा	५ वटा				
सुरक्षित आवास तथा स्थान				१ वटा				
सामुदायिक चर्पी			१ वटा	२ वटा				
सञ्चारका साधन								
यातायतका साधन								
पूर्वसूचना प्रणाली								
लाइफ ज्याकेट	१८							
डुङ्गा								
मानव संसधन								
आधारभूत खोज तथा उद्धार तालिम प्राप्त जनशक्ति			५ जना	२१ जना				
जिल्ला विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति								
तालिम प्राप्त पौडीबाज								
तालिम प्राप्त स्वयंसेवक								

ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता									
तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक									
शिक्षक			३६ जना	३३ जना					
कर्मचारी			२० जना						
स्वयंसेवक			५ जना	४ जना					
सिकर्मी				२५ जना					
डकर्मी			४८ जना	८१ जना					
इन्जिनियर									
डाक्टर									
नर्स									
सामाजिक स्रोत									
सामुदायिक भवन			५ वटा	६ वटा					
पाटी पौवा			२ वटा	१ वटा					
खानेपानी वितरण धारा			२ वटा						
मठ मन्दिर			१९ वटा	१५ वटा					
सामाजिक संरचना									
महिला/आमा /अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको समूह			१३ वटा	१३ वटा					
आयआर्जनमा सक्रिय महिला समूह									
निर्णय तहमा भएका महिला									
शैक्षिक अवस्था (म/पु)									
आर्थिक स्रोत									

व्यापार व्यवसाय			२७ वटा	२७ वटा				
उद्योग कलकारखाना			१५ वटा	२ वटा				
नोकरी			११० जना	९० जना				
बचत समूह			११ वटा	१३ वटा				
विपद् व्यवस्थापन कोष								
बैंक तथा वित्तीय संस्था				१ वटा				
प्राकृतिक स्रोत								
खेतीयोग्य भूमि			५४००	३००० रोपनी				
अन्य (उल्लेख गर्नु पर्नेछ)								
निजी ताल तलैया			६६९ हेक्टर					
प्राकृतिक धारा वा मूल			९ वटा	१ वटा				
कुवा			१० वटा	५ वटा				
नदीनाला			८ वटा	९ वटा				
ताल तथा पोखरी								
सार्वजनिक धारा			३ वटा	२ वटा				
सिँचाइको साधन र स्रोत								
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)								
खेर गइरहेको जमिन				१०० रोपनी				
शौचालय								
नीजि शौचालय								
सार्वजनिक शौचालय								

२.४.२.स्थानीय ज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधिको लेखाङ्कन :

यस अनुसूचीमा उल्लेख भएका सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका औजारको प्रयोगबाट समुदायमा विपद्को सामना गर्न अपनाउने गरिएका विधिहरूको सूची तयार गरी निम्न बमोजिमको खाकामा स्थानीय ज्ञान, सीप र विधिको सूचीकरण गर्नु पर्नेछ । यसले विपद्को समना गर्न भविष्यमा अपनाउनु पर्ने विधिको पहिचान गर्नेछ, जसबाट स्थानीय ज्ञान र सीपको प्रबर्द्धन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

क्र.सं.	विपद्/ प्रकोपको प्रकार	विपद् भएको वर्ष/महिना	विपद्पहिले गरिएका पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरणका कार्य		विपद्को सामनाका लागि विपद्को समय र पछि अपनाइएका विधि	
			व्यक्तिगत रूपमा	सामुहिक रूपमा	व्यक्तिगत रूपमा	सामुहिक रूपमा
१	भूकम्प		◆ प्रचारप्रसार गर्ने, सबैलाई पूर्वतयारीको बारेमा जानकारी गराउने, ◆ समुदायमा झटपट झोला तयार गर्ने सन्दर्भमा सुझाव दिने	◆ भूकम्प आएको बेला के गर्ने, कसरी सुरक्षित हुने, ◆ आफु बाच्ने र अरुलाई पनि बचाउने तालिम प्रदान गर्ने	◆ खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने, ◆ प्राथमिक उपचारलाई पहल गर्ने	◆ सामुहिक रुपमा उद्धार गर्ने तथा सुरक्षित स्थानको छनोट गर्ने, ◆ भूकम्पबाट हुने क्षति न्युनीकरण सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने
२	पहिरो		◆ खोलाको छेउमा बस्ती नबस्न प्रचारप्रसार गर्ने, ◆ खोलाका किनारमा तटबन्ध लगाउने	◆ समुदायका मानिसहरु मिलि तटबन्ध निर्माण गर्ने, खाली स्थानमा वृक्षारोपण गर्ने, ◆ आवश्यक तारजाली लगाउने	◆ मृतकको उद्धारको लागि पहल गर्ने, ◆ व्यक्तिगत रुपमा अन्न लत्ताकपडाको व्यवस्था मिलाउने	◆ आपत्मा परेका समुदायलाई सक्दो सहयोग गर्ने, ◆ घाइते तथा मृतकको उद्धार गर्ने, खाद्यान्न, आवासको लागि पहल गर्ने, ◆ वृक्षारोपणका लागि पहल गर्ने
३	बाढी		◆ बाढी सम्बन्धी प्रचार प्रसारका कार्यक्रमहरु गर्ने	◆ जोखिमपूर्ण स्थानमा तटबन्ध निर्माण गर्ने	◆ जनचेतनामुलक कार्यहरु गर्ने	◆ बाढीमा परेकाको खोज तथा उद्धार गर्ने, ◆ खोला नजीक तटबन्ध निर्माण

						गर्ने
४	**जनावर आतंक**		◆ घरपालुवा जनावरलाई बाहिर जथाभावी नराख्ने ◆ सुरक्षित गोठ निर्माण गर्ने	◆ सामुदायिक वनको नजिक घरपालुवा जनावर नछोड्ने ◆ बलियो गोठको निर्माण गर्ने ◆ बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरीकलाई सामुदायिक वन नजिक एक्लै जान नदिने	◆ जनावरलाई नियन्त्रण गर्ने ◆ प्रहरी प्रशासनलाई खबर गर्ने	◆ पशुहरुको व्यवस्थापन गर्ने ◆ बालबालिका, ज्येष्ठ नागरीकलाई तत्काल त्यस स्थानबाटा टाँढा लैजाने
५	**चट्याङ**		◆ चट्याङबाट कसरी बाँच्न सकिन्छ भन्ने कुराको प्रचारप्रसार गर्ने, ◆ चट्याङ पर्दा अपनाउनुपर्ने उपायका बारेमा जानकारी गराउने	◆ आवास निर्माण गर्दा विद्युतीय वायरीङ्ग, तथा अर्थिङ जडान गर्नुपर्ने भनी सम्पूर्ण समुदायलाई जानकारी दिने	◆ विद्युतीय उपकरण बन्द गर्न पहल गर्ने, प्राथमिक उपचारमा सहयोग गर्ने	◆ घाइतेलाई अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकी पुऱ्याउन पहल गर्ने
६	**आगलागी**		◆ जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने	◆ सामुहिक रुपमा प्रचारप्रसार गर्ने	◆ सहयोगका लागि आहवान गर्ने, आगो निभाउन कोशिस गर्ने	◆ घाइतेको उद्धार गर्ने, ◆ दमकललाई खबर गर्ने
७	**हुरीवतास**		◆ साना साना छाना भएका वलिया घर निर्माण गर्ने, ◆ डाँडा र खुल्ला स्थानमा घर निर्माण नगर्ने	◆ बलिया घरहरु बनाउने, ◆ ठूला ठूला रुख नजिक घरहरु निर्माण नगर्ने, ◆ सुरक्षित स्थानमा पहिचान गरि आवसको निर्माण गर्ने	◆ हावाहुरी लागेपछि खोज तथा उद्धारका लागि सहयोग गर्ने, ◆ घाइते समुहलाई प्राथमिक उपचार गर्ने	◆ सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण गर्ने, ◆ घाइतेहरुलाई उपचारका लागि पहल गर्ने, ◆ अस्थायी टहरा निर्माण गर्ने

२.४.३ संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र

विपद् पूर्वको पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पिकरण, विपद्को समयको प्रतिकार्य र विपद् पश्चात्को पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि आवश्यक पर्ने सेवा, सुविधा, सुरक्षा उपलब्ध गराउने सरकारी निकाय वा सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्थानीय संस्थाहरू र अन्य मानवीय सेवा प्रदायक सङ्घसंस्था, वित्तीय संस्था, सहकारी, स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, निजी क्षेत्र आदिको उपलब्धता, पहुँच र सम्बन्धको विश्लेषण गरिन्छ। यो औजारले समुदायको सामाजिक सम्बन्ध र महत्वको मापन गर्छ। यस औजारको प्रयोगबाट समुदायले विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलका सन्दर्भमा सामाजिक तथा सार्वजनिक निकायसम्मको पहुँच कस्तो छ भन्ने विश्लेषण गर्न सहयोग गर्दछ। सम्बन्ध चित्र तयार गर्दा सरोकारवाला निकायहरुको सम्भावित प्रभावलाई आधार मानी वृत्तलाई ठूलो सानो देखाउन सकिन्छ। आपसी सम्बन्धलाई मोटो रेखा, पातलो रेखा, एकोहोरो दोहोरो रेखाले पनि देखाउन सकिन्छ। मोटो रेखाले बलियो र पातलो रेखाले फितलो सम्बन्ध जनाउन सकिन्छ।

क्र.सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायु जन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	गाउँपालिका भित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
	गाउँपालिका	सिद्धलेक गाउँपालिका		आर्थिक मानविय भौतिक सुचना (सबै किसिमका सहयोग)	आर्थिक मानविय सहयोग, उद्धार तथा व्यवस्थापन	
	आमा समुह	सिद्धलेक गाउँपालिका		विपद् सम्बन्धी जनचेतना प्रवाह	मानविय सहयोग, उद्धार तथा व्यवस्थापन	
	युवा क्लव	सिद्धलेक गाउँपालिका		विपद् सम्बन्धी जनचेतना प्रवाह		
	विद्यालय	सिद्धलेक गाउँपालिका		विपद् सम्बन्धी जनचेतना प्रवाह		
	स्वास्थ्य चौकी	सिद्धलेक गाउँपालिका		स्वास्थ्य उपचार	स्वास्थ्य उपचार	
	सहकारी संस्था	सिद्धलेक गाउँपालिका		बचत तथा ऋण प्रदान	आर्थिक मानविय	

					सहयोग,	
	महिला समुह	सिद्धलेक गाउँपालिका		विपद् सम्बन्धी जनचेतना प्रवाह	आर्थिक मानविय सहयोग,	
	कृषि सहकारी	सिद्धलेक गाउँपालिका		कृषि सम्बन्धी ऋण प्रदान गर्ने		
	प्रहरी चौकी	सिद्धलेक गाउँपालिका		सुरक्षा प्रदान	खोज तथा उद्धार	
	ग्रामिण आपसी विकास नेपाल			विपद् सम्बन्धी जनचेतना प्रवाह	आर्थिक मानविय सहयोग,	
	अन्य					

रोटी चित्र :

संँकेत :

एकोहोरो बलियो	⇨
दोहोरो बलीयो	⇔
एकोहोरो फितलो	→
दोहोरो फितलो	↔

२.४.४. गतिशिलता नक्सा

गाउँपालिकाका मानिसहरूको बाहिरी सङ्घसंस्था, राजनीतिक वा प्रशासनिक पहुँच, निर्णायक तहमा भएको प्रतिनिधित्व, बाह्य समाजसँगको सम्पर्क, आवत-जावतको अवस्था विश्लेषण गर्न यो औजारको प्रयोग गरिन्छ । विपद्का समयमा र योजनाबद्ध विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सन्दर्भमा प्राप्त गर्न सकिने सहयोगको क्षेत्र र क्षमता मापन गर्दा प्राप्त नतिजालाई निम्नअनुसार सूचीकृत गरी तलुनात्मक विश्लेषण गर्नु पर्छ :

क्र .सं	पहुँच कायम रहेका समुदायका व्यक्ति तथा समूहको नाम	वडा नं.	पहुँच भएको निकाय वा संस्था	निकाय वा संस्थाको ठेगाना	सम्पर्क नं.	प्राप्त हुन सक्ने सहयोग
	प्रेमनाथ सिलवाल		अध्यक्ष सिद्धलेक गाउँपालिका	नला		
	कमला शर्मा		उपाध्यक्ष सिद्धलेक गाउँपालिका			
	कमल वहादुर गुरुङ	वडा नं २	वडा अध्यक्ष			
	देव वहादुर पुलामी	वडा नं ३	वडा अध्यक्ष			
	दिल वहादुर घले	वडा नं ५	वडा अध्यक्ष			
	लक्ष्मण खतिवडा	वडा नं ७	वडा अध्यक्ष			

२.५ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण सङ्कटासन्नता र क्षमता बिचको फरकलाई तुलना गरेर हेर्ने हो भने यस गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा धेरै कार्यहरु गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसकारण यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा भूकम्प, जनावर आतंक, बाढी, पहिरो, चट्याङ, आगलागी, हुरीवतास, सडकदुर्घटना तथा खडेरीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको बारेमा पहिचान गरी, यसले पुऱ्याउने असर, क्षति तथा यसका समाधानको उपायका बारेमा समुदायमा जानकरी दिई यसको जोखिम न्युनिकरण गर्न सकिन्छ ।

यसकारण भूकम्प, बाढी तथा पहिरोबाट क्षति भएका सिद्धलेक गाउँपालिकामा भएका सडकहरुको पनि मर्मत हुनु जरुरी छ । यसका साथै भूकम्प र पहिरोका कारण बिग्रीएका पानीका मुहान तथा संरचनाहरुको पनि तत्काल मर्मत तथा पुनर्निर्माण हुनु पर्ने देखिन्छ । यसका साथै आपत्कालिन अवस्थाका लागि सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका सुरक्षित तथा खुल्ला स्थानको पहिचान तथा संरक्षण र समुदायमा जानकारी गराउनु आवश्यक देखिन्छ ।

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी, नीजि संघ सस्थाहरू तथा विभिन्न महिला समुह, युवा क्लव बाल क्लवहरू, विद्यालयहरू आदि रहेका छन् तर ति संस्था तथा समुहहरूसँग विपद् पहिले तथा विपद्को समयमा समुदायले कसरी सहकार्य गर्न सक्छन् भन्ने कुरामा पनि समुदायमा पर्याप्त ज्ञान हुनु जरूरी देखिन्छ । साथै यस गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न क्षेत्रसँग पहुँच भएका राजनैतिक दल तथा सरोकारवाला, महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका, सिकर्मी, डकर्मी तालिम प्राप्त निर्माण कर्मीहरू लगायत युवा शक्तिहरूमा विपद् सम्बन्धी पनि उचित ज्ञान सीप तथा क्षमताको विकास गरिनु जरूरी छ ।

यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ र यस समितिलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी निरन्तर तालिम तथा ज्ञान, सिप, क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसैगरी यस गाउँपालिकामा विभिन्न कार्यदलहरू : पूर्व सूचना तथा सञ्चार, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, आपत्कालिन शिविर व्यवस्थापन र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन जस्ता कार्यदलहरू गठन गरी ति कार्यदललाई विभिन्न तालिम तथा आपत्कालिन सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी समितिको क्षमता अभिबृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालिन कोष समेत स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापनमा समुदायलाई सक्षम बनाउनु जरुरी छ । कुनै पनि विपद्मा पहिलो सहभागीता तथा पहुँच समुदायकै हुने हुँदा यसै कुरालाई मध्य नजर गर्दै यस गाउँपालिकामा बहुप्रकोपसँग जुध्नका लागि मानविय, आर्थिक, भौतिक श्रोत साधनको विकास गरी यस सिद्धलेक गाउँपालिकालाई विपद् उत्थानशिल गाउँपालिकाको रुपमा स्थापीत गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

२.५.१. जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

समुदाय हुँदै वडा र समग्र गाउँपालिकाको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको आधारमा गाउँपालिकामा सञ्चालन गर्नुपर्ने विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्रियाकलाप पहिचान गरी सूचीकृत गर्दा तिनको प्राथमिकता निर्धारण गर्नु पर्नेछ । क्रियाकलाप पहिचान गर्न सुरुमा वडा स्तरमा वडा नागरिक मञ्चका प्रतिनीधीहरु, गाउँपालिकाका नवनिर्वाचित प्रतिनिधीहरु, नागरिक सचेतना केन्द्र, सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसँख्यक, प्रकोप प्रभावित, जलवायुजन्य प्रभावित वा सङ्कटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, मधेसी, मुश्लिमजस्ता वर्ग एवं नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी परिभाषित गरेका वर्ग) को समानुपातिक सहभागितामा गाउँपालिकाका क्रियाकलापहरु पहिचान र प्राथमिकीकरण गर्ने र गाउँपालिका स्तरमा प्राथमिकतामा आएका योजनाहरुलाई स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुबीच छलफल चलाई गाउँपालिका वा गाउँपालिकास्तरको विपद् र जलवायु उत्थानशील क्रियाकलापहरुको प्राथमिकता निर्धारण गर्न सकिनेछ । क्रियाकलापको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण *(उच्च प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलापलाई १ नं.दिने)* निम्नबमोजिमको ढाँचामा समुदायसमेत स्पष्ट हुनेगरी सूचीकृत गरिएको छ :

प्रकोप वा विपद्	वडा तथा टोल	प्रमुख जोखिम	अनुकूलनका वा जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू	प्रभावकारिता (१ -३) (क)	खर्चको मितव्ययिता (१ -३)(ख)	संभाव्यता (१ -३) (ग)	लक्षित वर्गमुखी (१-३) (घ)	कुल - क+ख+ग+घ)	प्राथमिकता नं.	स्रोतको व्यवस्था	
										आन्तरिक	बाह्य
भूकम्प	**सम्पूर्ण वडाहरुमा**		घर तथा कुनै पनि भौतिक संचना बनाउदा अनिवार्य अर्थिङ								
			भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने								
पहिरो	**वडा नं.-१**		पिपलनलाङ, अर्चले नलाङ, पहरे केही घर पहिरोमा पर्न सक्ने भएकाले वरीपरि तारजाली लगाउने								
	वडा नं.-२		घरछाप, पात्ले, वरामगाउँ पहिरोको जोखिममा								
	वडा नं.-३		रुसुपानी, अएटारी, जन्तीढुङ्गा, ढोडेनी पाहार कुना लगाएतका ठाउँहरुमा पहिरोको जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने								

	वडा नं.-४		आधामारा चालिसे, साठीमुरे, साहीडाँडा र खर्क गैरा फाफुक लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने								
	वडा नं.-५		कुम्पुर, जाले, चेपे, आपटार, स्याँखुटार, टकटके, रैकर , रैकर, बुङडाँडा लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने								
	वडा नं.-६		हुल्ली पिपले, चौखर्क लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउन								
	वडा नं.-७		पोखरी, आपडाँडा, धारापानी लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने								
बाढी	**वडा नं.-१**										
	वडा नं.-२										
	वडा नं.-३		मझुवाटार खाङ्दी खोला, चन्धने खोला रनेटार, डवाडी गाइने धारा, कामाराङ पानीखोलाको कोलडाँडा, धावे खोला लगाएतका ठाउँमा ग्याविन तथा वाल लगाउने								
	वडा नं.-३		बेनी दोभानको ठुलो पहिरोमा त्रिशुली नदि किनारबाट ग्याविन तथा वाललगाई हिमपाइपको व्यवस्था मिलाउने								
	वडा नं.-४		आधामारा चालिसे खेत, साहीडाँडा र खर्क गैरा फाफुक, साठी मुरे लगाएतका क्षेत्रमा बाढी नियन्त्रणका काम गर्ने								
	वडा नं.-५		कुम्पुर, कामराङ, इस्लाङ्ग, रैकर बाढीको जोखिम व्यवस्थापनको काम गर्ने								
	वडा नं.-६										

	वडा नं.-७		पिपलटार, आदमटारमा बाढीको जोखिम व्यवस्थापनको काम गर्ने								
जनावर आतंक	**सम्पूर्ण वडा**										
चट्याङ	**सम्पूर्ण वडा**		बलमडाँडा, ठाटी डाँडा, कुम्पुर डाँडा, चेकबाङ्ग लगायत सम्पूर्ण वडामा चट्याङको जोखिममा भएकाले समुदायका प्रत्येक भवनहरुमा अर्थिङ गर्नुपर्ने								
			वडामा चट्याङ सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक काम गर्ने								
आगलागी	**सम्पूर्ण वडा**		आगलागी सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक काम गर्ने								
			पानी पोखरीहरुको निर्माण तथा भएका पानी पोखरी तथा पानीका स्रोतहरुको संरक्षण गर्ने ।								
हुरीवतास	**सम्पूर्ण वडा**		हुरीवतासको सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक काम गर्ने								

(*नोट:* **प्रभावकारिता :** कामको न्यून प्रभावकारिता देखिएमा १, कामको उच्च प्रभावकारिता देखिएमा ३, **खर्चको मितव्ययिता :** कम खर्च लाग्ने भएमा ३, बढी खर्च लाग्ने भएमा १, **सम्भाव्यता :** कार्यान्वयन गर्न सकिने भएमा ३, कार्यान्वयन गर्न कठिन भएमा १, **लक्षित बर्गमुखी :** लाभान्वित धेरै भएमा ३, लाभान्वित कम भएमा १ अंक दिइएको छ ।

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

सिद्धलेक गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरिएको छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनको सवाललाई विकासका योजनासँग मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्ने प्रयास गरिएको छ । यसका साथै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन ***"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४"*** *को* मस्यौदाका केही विधिहरु पनि समावेश गरी यस योजनाको खण्ड ३ मा सिद्धलेक गाउँपालिकाको गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजनाका क्रियाकलापहरूलाई समाबेस गरिएको छ ।

सिद्धलेक गाउँपालिकामा वि.सं. २०७५ सालमा गरिएको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाले पहिचान गरेको मुख्य विपद्बाट हुन सक्ने जनधनको क्षति कम गरी जोखिम न्यूनीकरणमा समुदायलाई नै सक्षम बनाई विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्ने यस योजनाको लक्ष्य रहको छ । सम्भावित विपद्को जोखिम कम गर्न, विपद्को समयमा आपत्कालीन कार्य सम्पादन गर्न र विपद्पश्चात् पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्न तयार गरिएको योजनाबद्ध कार्यक्रम, कार्यजिम्मेवारी सहितका गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ । सिद्धलेक गाउँपालिकाभित्र विपद् जोखिम र सङ्कटासन्नताको सूचना सँकलन र क्षमता विश्लेषणको आधारमा विपद्का रुपमा आएका भूकम्प, जनावर आतंक, बाढी, पहिरो, चट्याङ तथा आगलागी आदि जस्ता विपद्लाई स्थानीय समुदाय तथा विपद् व्यवस्थापन समिति, सघंसस्था तथा सरकारी निकायले योजनाबद्ध रुपमा जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ । यस विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण निम्न प्रक्रियामा गरिएको छ ।

- **विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू (पूर्वतयारी, अल्पिकरण र रोकथाम)** : विपद् पूर्वका क्रियाकलाप अर्न्तगत जनचेतना अभिबृद्धी, भौतिक स्रोत र साधनको विकास, मानव संसाधनको विकास, नीतिगत संरचना तथा सस्थागत विकास र जीविकोपार्जनका गतिविधीहरूलाई समावेस गरिएको छ । विपद् पूर्वका क्रियाकलापमा कुन गतिविधी कहिले गर्ने, त्यसको मुख्य भूमिका र जिम्मेवारी कस्को, र त्यसका लागी आवश्यक स्रोतको सहयोग कहाँ बाट जुटाउने भन्ने गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ ।

- **विपद्का समयका क्रियाकलापहरू (आपत्कालीन सहयोगः खोज, उद्दार, तत्कालिन राहत)** : विपद् पश्चात प्रभावितहरूको तत्काल खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि तुरुन्तै गरिने अन्य गतिविधि वा कार्य यसमा मानवीय जीवन रक्षाका लागि ध्यान दिई आधारभूत आवश्यक भौतिक सामाग्री, खाद्य सामाग्री, औषधी उपचार, खानेपानी, अस्थायी आवास, सुरक्षा आदी उपलव्ध गराइने गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ ।

- **विपद् पश्चात (पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण)** : विपद्बाट प्रभावित समुदाय, परिवार र व्यक्तिलाई समयमै खतरामुक्त स्थानमा स्थानान्तर गरिसके पछि भविष्यमा पर्न सक्ने सम्भावित प्रकोप समेतबाट सुरक्षित हुने गरी पहिलाकै ठाउँ वा अन्य सुरक्षित स्थानमा अस्थायी घर, जीवन बाँच्नका लागि आवश्यक खाद्य, सुरक्षा, पानी, सरसफाइर स्वास्थ्य सेवाको पूर्वाधार तयार गरी पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण कार्य गर्ने तथा भविष्यमा त्यस्ता विपद् नपरोस् भन्नका लागि गरिने गतिविधीहरू विपद् पश्चात समावेस गरिएको छ ।

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

३.१ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा

३.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय :

यस सिद्धलेक गाउँपालिकाले विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार कार्यदलहरू (जस्तै- समन्वय, सञ्चार तथा पूर्वचेतावनी; खोज तथा उद्धार; राहत व्यवस्थापन तथा पुर्नस्थापना, क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषणजस्ता कार्यदल) गठन गर्न आवश्यक देखिन्छ । विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा तर्जुमा गरिने विकास योजनाको एउटा प्रमुख भागका रूपमा निरन्तर रूपमा यो योजना कार्यान्वयन हुनु आवश्यक छ । विपद्को घटना मानव समुदायका लागि सम्वेदनशील भएकोले यस्तो अवस्था नआओस भन्नाका निम्ति हरेक विकासका कार्यलाई विपद् व्यवस्थापन कार्यसँग समायोजन गरी दीगो विकासका क्रियाकलापमा समुदायको सक्रिय सहभागिता हुनु जरुरी छ। यसका साथै पछिल्लो समयमा बढ्दै गएको जलवायु जन्य जोखिम तथा समस्यालाई पनि सम्बोधन हुने, समुदाय अनुकुलका गतिविधिहरु पनि समावेश गरिने कुरा पनि नितिगतरुपमा नै अगाडी बढाईनु जरुरी छ।

३.१.१ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

सिद्धलेक गाउँपालिकामा जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	गाउँपालिकामा भूकम्प सम्बन्धी पर्याप्त जानकारीको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा भूकम्प सम्बन्धी जानकारी मुलक पोष्टर पम्पलेट तयार गरी वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	भूकम्प सम्बन्धी कृतिम अभ्यासको बारेमा जानकारीको अभाव	समुदायलाई भूकम्प सम्बन्धी कृतिम अभ्यास गराउने	महिला तथा आमा समुह	समुदाय	" "	
३	विपद्का बेला अत्यावश्यक सामाग्रीको अभाव हुने	अत्यावश्यक सामाग्री सहितको झटपट झोला तयार गर्ने सम्बन्धमा समुदायमा जानकारी दिने	महिला तथा युवा समुह,	वडा कार्यालय	" "	

४	गाउँपालिकामा रहेका खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने तथा समुदायमा जानकारी नहुनु	सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका खुल्ला स्थानहरू पहिचान गर्ने तथा त्यस खुल्ला स्थानको बारेमा समुदायका सबैमा जानकारी गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	वडा कार्यालय, गाउँपालिका	जि.स.स,	
५	आपत्कालिन अवस्थामा तत्काल घाइतेको उद्धार र उपचारको अभाव तथा कार्यदलको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समिति सँगै पूर्वसूचना तथा सञ्चार कार्यदल, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, खानेपानी तथा सरसफाई, शिविर तथा आवास व्यवस्थापन जस्ता कार्यदलहरू गठन गर्ने तालिम तथा अभ्यासहरू गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.१.२ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र रहेका विपद् जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न बमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदी तटबन्धजस्ता क्रियाकलापहरूलाई उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भूकम्प प्रतिरोधी संरचना नहुदा थप जोखिम बढ्ने	यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा कुनै पनि संरचना निर्माण गर्दा भवन निर्माण संहिता अनुसार निर्माण गर्ने तथा भत्किएका भवनहरुको प्रबलीकरण तथा मर्मत सम्हार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	सुरक्षित सार्वजनिक संरचनाहरुको अभाव	यस सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र बन्ने कुनै पनि सार्वजनिक संरचनाहरु बालमैत्री, आपाङ्ग मैत्री, जेष्ठनागरिक मैत्री बनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	जि.स.स,	
३	पानीका मुहान सुकदै गएकोले खानेपानीको	सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका पानीको मुहानहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन		समस्त समुदायह	" "	

	अभाव		समिति		रु		
४	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणको अभाव	समुदायमा भएका प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समस्त समुदायहरु	" "	
५	आपत्कालिन सामाग्री भण्डारण गर्ने ठाउँको अभाव	आपत्कालिन सामाग्री भण्डारण गर्ने स्थानको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.१.३ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

सिद्धलेक गाउँपालिका, भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आर्थिक (कोष) को अभावमा विपद् व्यवस्थापनको काम प्रभावकारी नहुने	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	आपत्कालिन अवस्थाको लागि सुरक्षित स्थानको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानहरू तथा आश्रय स्थलको पहिचान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
३	समुदायमा मानिसहरु हराउने पुरिने तथा घाईते हुन सक्ने	सिद्धलेक गाउँपालिकामा आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन	वडा कार्यालय	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

	भएकाले		समिति			
४	विपद्मा खाद्यान्न तथा त्रिपालको कमी हुने भएकाले	आवश्यक खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण गर्ने तथा त्यसको समय समयमा रेखदेख र सुरक्षा गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
५	विपद्मा महामारी फैलन सक्ने भएकाले	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल, जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वास्थ्य चौकी,	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, रेडक्रस	

३.१.४ भूकम्प सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

सिद्धलेक गाउँपालिका, भित्रका कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भूकम्पका घर तथा संरचना भत्कन सक्ने भएकाले	घर तथा भवन भित्र भएको अवस्थामा सम्भव भए सम्म तत्काल सुरक्षित खुल्ला स्थानमा निस्कने	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	रूख र बिजुलीको पोल मुनी बस्नाले थप जोखिम हुने हनाले	घर बाहिर चौरमा भए कुनै भौतिक संरचना तथा रूख र बिजुलीको पोल मुनी नबस्ने खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	" "	
३	भूकम्पको	आफु सुरक्षित भए नभएको हातेमाइक, SMS,	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	" "	

	समयमा सहजै सम्पर्क नहुने	आदिको प्रयोग गरी खबर आदनप्रदान गर्ने				
४	भूकम्पमा मानिसहरु पुरिने तथा हराउन सक्ने	तालिम प्राप्त व्यक्तिद्धारा तत्काल खोज तथा उद्धार गर्ने र सुरक्षा निकाय तथा सम्बन्धी निकायमा सहयोग माग्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	० देखि ७ घण्टा भित्र
५	भूकम्पमा मानिसहरु घाईते हुने	तालिम प्राप्त व्यक्तिद्धारा घाइते भएका व्यक्तिको प्राथमिक उपचार गर्ने तथा सम्बन्धी निकायमा सहयोग माग्ने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	स्वास्थ्य चौकी	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
६	घाइते तथा मृत्यु हुन सक्ने	विपद् व्यवस्थापन समितिको आपत्कालिन बैठक बसी पहिलो चरणको क्षति, घाइते र मृत्यु हुनेको द्रुत सर्वेक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वंयम	" "	० देखि २४ घण्टा भित्र
७	संरचना भत्कने तथा विपद्मा खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको अभाव हुने	विपद् प्रभावितका लागि तत्काल अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने तथा तत्कालिन खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा आदिको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	" "	
८	विपद् प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्याँकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स	२४ देखि ४८ घण्टा भित्र
९	विपद् पश्चात् सरसफाइको अभाव	अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन, महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था आदि गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स	
१०	विपद्पछि महामारी फैलिने भएकाले	प्रभावित परिवारका लागि अस्थायी वास (wash) तथा स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका कार्यहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
११	खाद्य सामाग्रीको अभाव	प्रभावित जन समुदायलाई तयारी खाद्य सामाग्री वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
१२	पानी शुद्धिकरणका थप	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन गर्ने तथा पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन	वडा	जिल्ला विपद्	४८ देखि

	सामाग्रीहरुको अभावमा महामारी फैलिने भएकाले		समिति	कार्यालय	व्यवस्थापन समिति	७२ घण्टा भित्र
१३	फोहोरहरु अव्यवस्थित हुँदा महामारी फैलिने भएकाले	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु सँकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	" "	
१४	सामाग्रीहरुको अभाव हुनाले	प्रभावित परिवारलाई खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरु खाना पकाउने भाडा तथा कपडा कम्वलहरु मापदण्ड अनुसार वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
१५	आपत्कालीन शिक्षाको अभाव	विस्थापित बालबालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने तथा शैक्षिक सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
१६	थप लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद हुन सक्ने	आवश्यकता अनुसार थप गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन तथा सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
१७	मृतक परिवारलाई आर्थिक अभाव	मृतक परिवारलाई आर्थिक सहयोगको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
१८	राहत सामग्रीको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने आवश्यकता अनुसार थप राहतका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	७ दिन देखि २ साता भित्र
१९	थप रणनीति तथा प्रतिकार्यको कमी	हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी थप आवश्यक रणनीति तर्जुमा गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.१.५ भूकम्पको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुन:स्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर तथा संरचना बिग्रने तथा चर्कने भएकाले	सामान्य बिग्रिएका भत्किएका तथा चर्किएका संरचनालाई तालिम प्राप्त प्राविधिकको सल्लाह अनुसार मर्मत संभारलाई पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
२	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको अभाव	भूकम्पका कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
३	भवन निर्माण संहिता अनुरुपको घर निर्माण नहुनाले	पूर्ण क्षति भएका घर परिवारलाई लक्षित गरी दक्ष प्राविधिकको प्रयोग गरी भवन निर्माण संहिता अनुसार घर निर्माणका लागि पहल गर्ने	पुनर्निर्माण प्राधिकरण	वडा कार्यालय	" "	
४	विपद् पश्चात राहत अभाव	आवश्यकता अनुसार थप राहत व्यवस्थापन तथा वितरणको कार्य व्यवस्थित गर्ने तथा बास्तविक पीडित सम्म पुऱ्याउन पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
५	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा आर्थिक अभाव	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	गैरसरकारी संस्थाहरु	
६	खाद्य तथा गैह्र खाद्य सामग्रीको अभाव	खाद्य तथा गैह्र खाद्य सामग्रीको भण्डारण गर्ने	वडा कार्यालय, समुदाय	जनशक्ति	जिसस	
७	पानीका मुहान तथा संरचनाहरू जोखिममा	समुदायमा बिग्रिएका भत्किएका पानीका मुहान तथा संरचनाहरू पुनर्निर्माण गरी व्यवस्थित गर्ने	पुनर्निर्माण प्राधिकरण	जनशक्ति	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	

३.४ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.१.१ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	पहिरोको जोखिमपूर्ण स्थानमा पहिरो न्युनीकरण सम्बन्धी जानकारीको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकाकाको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा गइ पहिरोले पुऱ्याउने असर, क्षति तथा न्युनीकरणको बारेमा पोष्टर पम्पलेट तयार गरी वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	वर्षको १ पटक
२	जोखिमपूर्ण स्थानको बारेमा समुदायमा पर्याप्त जानकारी नहुने भएकाले	सिद्धलेक गाउँपालिकाको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गरी सो स्थानहरुमा होडिङ बोर्ड लगाउने	युवा तथा महिला समुह	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
३	वृक्षारोपण नगर्दा पहिरोको जोखिम हुने	सिद्धलेक गाउँपालिकाको खाली स्थानमा वृक्षारोपण कार्यक्रम गर्ने	वडा कार्यालय	जनशक्ति	" "	
४	जोखिमपूर्ण स्थानको बारेमा समुदायमा पर्याप्त जानकारी नहुने भएकाले	सिद्धलेक गाउँपालिकाको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गरी सो स्थानहरुमा होडिङ बोर्ड लगाउने	युवा तथा महिला समुह	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
५	तत्कालिन प्रतिकार्यको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरे सँगै पूर्वसूचना तथा सञ्चार कार्यदल, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, जस्ता कार्यदलहरू गठन गरी अभ्यासहरू गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स,	

३.२.२ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नुपर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	पहिरोको जोखिममा	सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र भएका भिरालो जग्गामा बस्ती नबसाल्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		गाउँपालिकाको	सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	
२	पहिरोको जोखिममा	गाउँपालिकामा भएका खाली स्थानहरुमा वृक्षारोपण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति				
		वडा १ : पिपलनलाङ, अर्चले नलाङ, पहरे केही घर पहिरोमा पर्न सक्ने भएकाले वरीपरी तारजाली लगाउने					
		वडा २ : घरछाप, पात्ले, वलमडाँडागाउँ पहिरोको जोखिममा					
		वडा ३ : रुसुपानी, अएटारी, जन्तीढुङ्गा, ढोडेनी पहरे कुना लगाएतका ठाउँहरुमा पहिरोको जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने					
		वडा ४ : आधामारा चालिसे, साठी मुरेमा, साहीडाँडा र खर्क गैरा फाफुक लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने					

		वडा ५ : कुम्पुर, जाले, चेपे, आपटार, स्यांखुटार, टकटके, रैकर , लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने					
		वडा ६ : हुल्लीपिपले, चौखर्क लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउन					
		वडा ७ : पोखरी, आँपडाँडा, धारापानी लगायतका क्षेत्रहरुमा जोखिम भएकाले पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्याविन वाल लगाउने					

३.२.३ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला समन्वय समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ ।

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोष अभावमा तत्काल प्रतिकार्य गर्न नसकिने	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
२	आपत्कालीन आश्रयस्थलको अभाव	समुदायमा आपत्कालीन आश्रयस्थलको निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
३	सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षा नभएको	सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षाको उपायहरू अवलम्बन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	" "	

४	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्रीको कमी	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
५	खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको अभाव	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.२.४ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
	पहिरोमा मानिसहरु हराउने तथा पुरिने	तत्काल आफु सुरक्षित रहने र पहिरो बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	सुरक्षा निकाय, विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
	घाईते हुन सक्ने	घाईतेलाई आवश्यकता अनुसार प्राथमिक उपचार गरी थप उपचारलाई अस्पताल पठाउने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	जनशक्ति	" "	
	थप जोखिम हुन सक्ने भएकाले	पहिरो फेरी जान सक्ने तथा थप जोखिम हुन सक्ने भएकाले पहिरोको जोखिम क्षेत्र भन्दा पर सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	" "	० देखि ७ घण्टा भित्र
	शुद्ध पिउने पानीको अभाव	प्रभावित समुदायका लागि शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	वडा कार्यालय	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
	घाइते तथा मृत्यु हुन सक्ने	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या सँकलन गर्ने तथा सम्बन्धी निकायमा पठाउने तथा राहतको लागि पहल गर्ने	स्थानीय स्वंयम	स्थानीय स्वंयम	" "	०-२४ घण्टा भित्र
	बासस्थान तथा खाद्यान्न को अभाव	पहिरो प्रभावितका बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा लैङ्गिकमैत्री अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकाय	" "	

	पहिरो पछि महामारी फैलिने भएकाले	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री लक्षित जनसमुदायलाई वितरण गर्ने तथा अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	२४ देखि ४८ घण्टा भित्र
	पानी शुद्धिकरणका सामाग्रीहरुको अभाव	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जिल्ला व्यवस्थापन समिति	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
	फोहोरहरु अव्यवस्थित हुँदा महामारी फैलिने भएकाले	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु सँकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	" "	
०	राहतको आवश्यक्ता पर्ने भएकाले	आवश्यक राहतका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
१	मनोबैज्ञानिक असर	पीडित व्यक्ति तथा पीडितका परीवारलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
२	पठन पाठनमा समस्या	अस्थायी विद्यालय निर्माण गरी शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई नियमित पठन पाठनमा र्फकाउने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	२ साता देखि १ महिना भित्र
३	समुदायमा त्रास र भय	समुदायलाई नियमित क्रियाकलाप तर्फ फर्काउने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	१ महिना भित्र ३ महिना
४	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.२.५ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकाको पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा समस्या	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
३	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको क्षति तथा समस्या	पहिरोको कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
४	भविष्यमा पुनः पहिरो दोहोरिन सक्ने	भविष्यमा पुनः पहिरो दोहोरिन सक्ने भएकाले स्थानीय तथा विज्ञहरुद्वारा नै अध्ययन गरी दिगो समाधानका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	पुनः पहिरोको जोखिम हुन सक्ने	पहिरो सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.३ बाढी प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.३.१ बाढी प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकताक्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	बाढीको जोखिमपूर्ण स्थानमा पर्याप्त जनचेतनाको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र भएका जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा बाढीको व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स र सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	बाढी सूरक्षा सम्बन्धी पर्याप्त जनचेतनाको कमी	बाढीको सुरक्षा सम्बन्धी सडक नाटक गरी जानकारी गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स	
३	वृक्षारोपण नगर्नाले जोखिम हुने	सिद्धलेक गाउँपालिकामा भएका खुल्ला स्थानहरुमा वृक्षारोपण गर्नेबारे सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
४	बाढी सम्बन्धी प्रतिकार्यका उपायको बरेमा जानकारीको अभाव	बाढीको प्रतिकार्यका उपायहरुको बारेमा समय-समयमा गाउँपालिकास्तरीय भेला गरी समुदायलाई जानकारी दिने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स	विद्यालय र समुदाय	" "	
५	जोखिमपूर्ण स्थानको बारेमा समुदायमा पर्याप्त जानकारी नहुने भएकाले	यस सिद्धलेक गाउँपालिकाको बाढीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गरी सो स्थानहरुमा होडिङ बोर्ड लगाउने	युवा तथा महिला समुह	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.३.२ बाढी प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

गाउँपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	विपद् पश्चात् सडक, पुल, विद्यालय तथा अन्य संरचनाहरुको क्षति हुने	सिद्धलेक गाउँपालिकामा बाढीका कारण क्षति भएका सडक, पुल, विद्यालय तथा अन्य संरचनाहरुको मर्मत तथा प्रवलीकरण गर्ने	वडा कार्यालय, विपद् व्यवस्थापन समिति,		समुदाय	भ-संरक्षण कार्यालय, जि.स.स	
२	समाग्रीहरु भण्डारण नहुँदा थप जोखिम हुने	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार (लाईफ ज्याकेट, डारी, टियुब) र प्राथमिक सामग्री भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		विद्यालय र समुदाय	" "	
३	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणको अभाव	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		विद्यालय र समुदाय	" "	
		वडा ३ : मझुवाटार खाङ्दी खोला, चन्धने खोला रनेटार, डुवाडी गाइने धारा, कामराङ खोलाको कोलडाँडा, धावे खोला लगाएतका ठाउँमा ग्याविन तथा वाल लगाउने					
		वडा ३ : बेनी दोभानको ठुलो पैरोमा त्रिशुली नदि किनारबाट ग्याविन तथा वाल लगाई हिमपाइपको व्यवस्था मिलाउने					
		वडा ४ : आधामारा चालिसे खेत, साहीडाँडा र खर्क गैरा फाफुक, साठी मुरे लगाएतका क्षेत्रमा बाढी नियन्त्रणका काम गर्ने					

		वडा ५ : कुम्पुर, कामराङ, इस्लाङ्ग, रैकर बाढीको जोखिम व्यवस्थापनको काम गर्ने					
		वडा ७ : पिपलटार, आदमटारमा बाढीको जोखिम व्यवस्थापनको काम गर्ने					

३.३.३ बाढी प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति उद्धार समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोषको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
२	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्रीहरु भण्डारणको अभावमा महामारी फैलीन सक्ने	बाढी पछि महामारी फैलिन सक्ने भएकाले आपत्कालिन अवस्थाका लागि खाद्यान्न तथा आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
३	सामाग्रीहरु भण्डारण नभएकाले	गाउँपालिकामा आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने तथा समुदायलाई कार्यदल गठन गरी तालिमको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
४	समन्वयको अभाव	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स	

३.३.४ बाढीको सन्दर्भमा विपद्‌को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्‌कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्‌कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्‌को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	बाढीको थप जोखिम हुने भएकाले	आफु भन्दा तल्लो क्षेत्रको समुदायलाई बाढीको बारेमा फोन साईरन आदिबाट सूचना दिने र प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	बाढीले बगाउने सक्ने	तत्काल आफु सुरक्षित स्थानमा बस्ने तथा जोखिमपूर्ण स्थानबाट टाँढा जाने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	" "	
३	मानिसहरु घाइते हुने भएकाले	तालिम प्राप्त व्यक्तिले घाइतेको खोज तथा उद्धार तथा प्राथमिक उपचार गरी अस्पताल पठाउने	खोज तथा उद्धार कार्यदल	वडा कार्यालय	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	० देखि ७ घण्टा भित्र
४	क्षति, घाइते र मृत्यु हुनेको बारेमा थाहा नहुनाले	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या सँकलन गर्ने	स्थानीय स्वंयम	स्थानीय स्वंयम	" "	
५	बसोबास गर्ने स्थानको अभाव	उच्च तथा सुरक्षित स्थानमा अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	" "	०-२४ घण्टा भित्र
६	खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको अभाव	खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा आदिको व्यवस्था मिलाउने आवश्यकताअनुसार अस्थायी बासस्थानको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	२४ देखि ४८ घण्टा भित्र
७	प्रभावित परिवारहरुले	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत	विपद्	प्रहरी, सुरक्षा	जि.स.स,	

	राहत नपाउने भएकाले	प्याकेजको आवश्यकता मूल्याङ्कन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	व्यवस्थापन समिति	निकाय		
८	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री तथा सरसफाइ सामाग्रीको कमी	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था, अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
९	पानी शुद्धिकरणका थप सामाग्रीहरुको कमी	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन गर्ने तथा पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
१०	पीडितको मनोबल घट्ने	पीडित तथा पीडितका परिवारलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
११	आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्थापन नहुने भएकाले	विस्थापित बालबालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने तथा शैक्षिक सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	२ साता देखि १ महिना भित्र
१२	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत तथा व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	१महिना देखि ३ महिना सम्म

३.३.५ बाढीको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुनर्लाभअन्तर्गत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकाका पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा समस्या	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
३	विपद् पश्चात् पानीको अभाव	समुदायमा बिग्रिएका भत्किएका पानीका मुहान तथा संरचनाहरू पुनर्निर्माण गरी व्यवस्थित गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
४	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको क्षति तथा समस्या	बाढीको कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
५	पुनः बाढीको जोखिम हुन सक्ने	बाढी सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.४ जनावर आतंक प्रकोपको सन्दर्भमा

३.४.१ जनावर आतंक प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

विपद्को जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकताक्रमअनुसार उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	पर्याप्त जनचेतनाको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा जनावरआतंकको जोखिमपुर्ण स्थानहरुमा जनाचेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	गाउँपालिका, जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	छाडा रुपले कुकुर, गोरु तथा अन्य जनावरहरु छोड्दा थप जोखिम हुने	यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा छाडा रुपले कुकुर, गोरु तथा अन्य जनावरहरु नछोड्ने वारेमा सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
३	बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरीकलाई थप जोखिम हुने	बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरीकलाई जंगली जनावरहरु धपाउनका लागि पठाउनु हुदैन भनी जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गाउँपालिका, जि.स.स	
४	वन पाले तथा कुरुवाको व्यवस्था नभएको	वन पाले तथा कुरुवाको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	गाउँपालिका	
५	घरभित्र जनावर पस्दा थप जोखिम हुने	यदी घर भित्र नै जनावर पसे तत्काल आफु सुरक्षित हुने तथा यदी सम्भव भएमा राको बालेर वा भाडा बजाएर जनावर तर्साउने बारे ज्ञान दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	गाउँपालिका	

३.४.२. जनावर आतंक प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

गाउँपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न बमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	जनावरहरुलाई तर्साउनका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु भण्डारणको अभाव	जनावरहरुलाई तर्साउनका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	वनजङ्गलको क्षेत्रलाई घेराबार	वनजङ्गलको क्षेत्रलाई वार तथा तारजालीले लगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	गाउँपालिका, जि.स.स,	
३	बत्तीको व्यवस्था नहुँदा थप जोखिम	जनावर आतंकको जोखिम भएका स्थानमा तारजाली लगायत बत्तीको व्यवस्था गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	

३.४.३ जनावरआतंक प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोष स्थापना नभएको	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	गाउँपालिका, जि.स.स	
२	तालिमको व्यवस्था नभएको	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्री भण्डारण गर्ने तथा त्यस सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्वास्थ्य चौकी	गाउँपालिका	
३	खाद्यान्नको अभाव	खाद्यान्नहरु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	गाउँपालिका, जि.स.स,	
४	समन्वयको अभाव	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	गाउँपालिका	
५	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वयको अभाव	गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले, जिल्ला स्तरीय सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	गाउँपालिका, जिल्ला स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति,	

३.४.४ जनावर आतंकको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ। यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	जनावरका कारण जोखिम हुने	तत्काल सुरक्षित स्थानमा जाने प्रयास गर्ने	स्थानीय स्वयंम	समुदाय	वन कार्यालय	
२	जनावरले आक्रमण गर्न सक्ने	आफुसँग भएको केही सामाग्री प्रयोग गरेर जनावरलाई तर्साउने	स्थानीय स्वयंम	समुदाय	वन कार्यालय	
३	जनावरलाई नियन्त्रण गर्न कठिन हुने	तत्काल सुरक्षा निकायलाई खबर गर्ने	महिला तथा आमा समुह	वडा कार्यालय	गाउँपालिका	
४	मानिसलाई चोटपटक लाग्ने	घाईते भए तत्काल प्राथमिक उपचार गर्ने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	समुदाय	रेडक्रस, अस्पताल	
५	घाइतेलाई थप जोखिम हुने भएकाले	घाईतेलाई तत्काल नजिकको अस्पतालमा पुऱ्याउने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	समुदाय	अस्पताल	

३.४.५ जनावर आतंकको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुनर्लाभअन्तर्गत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	तारबारको अभाव	जङ्गलमा तारवार लगाई बलियो र सुरक्षित बनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गाउँपालिका	
२	जनावर आतंक सुरक्षाका उपायका बारेमा जानकारीको अभाव	जनावर पुनः आक्रमणमा आउने भएकाले सुरक्षाका उपायहरू अपनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गाउँपालिका	
३	जनावर आतंकका कारण घाइतेलाई हुने भएकाले	आवश्यक्ता अनुसार घाईतेको थप उपचारको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गाउँपालिका	
४	आर्थिक अभाव	पीडितलाई राहतको लागि सम्बन्धी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गाउँपालिका जि.स.स	

३.५ चट्याङ प्रकोपको सर्न्दभमा :

३.५.१ चट्याङको प्रकोपको सर्न्दभमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

सिद्धलेक गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा विपद् चट्याङको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	चट्याङ सम्बन्धी पर्याप्त जनचेतनाको कमी	सिद्धलेक गाउँपालिकामा चट्याङ सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	चट्याङको समयमा विद्युतिय सामाग्रीहरूले थप जोखिम हुने	चट्याङको सुरक्षा सम्बन्धी तथा चट्याङको समयमा विद्युतिय सामाग्रीहरू रेडियो, टेलिभिजन, कम्प्युटर, ल्यापटप, आदि प्रयोग गर्नु हुदैन भन्ने बारे समुदायमा जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
३	अर्थिङको व्यवस्थाको कमी	यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा भएका सम्पूर्ण घर तथा भवनमा अर्थिङ गर्नुपर्छ भनी जनचेतना जगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
४	चट्याङले सजिलै जोखिम पुऱ्याउन सक्ने अवस्थाको बारेमा जानकारीको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा अग्लो रुख, भवनहरु, विजुलीको पोल, तारबार, पोखरी, जस्ता स्थानमा बसेको बेला चट्याङले सजिलै जोखिम पुऱ्याउन सक्ने भएकाले ठूला रुखको नजिक बस्नु हुदैन, चट्याङ परेको बेला खुल्ला स्थानमा ननिस्कने आदि जस्ता जानकारी मुलक विद्यालय स्तरीय कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	

३.५.२ चट्याङको प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

गाउँपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नुपर्ने कार्यलाई निम्न बमोजिमको खाकामा प्राथमिकताअनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकीमा अर्थीङ नहुदा थप जोखिम बढ्ने	सिद्धलेक गाँउपालिकामा भएका घर, विद्यालय, स्वास्थ्यचौकी, लगायतका स्थानहरुमा अर्थिङ गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	चट्याङको जोखिममा	सिद्धलेक गाउँपालिकामा चट्याङको जोखिम स्थानहरुमा न्युनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	समुदाय	" "	
३	बिजुलीका पोल, तारको कारण जोखिम	समुदाय तथा बस्ती नजिक रहेका बिजुलीका पोल, तार तथा ठूला रूखहरूको काट छाट तथा मर्मत गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय, समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
४	विद्युतीय लाइन तथा तारहरुका कारण थप जोखिम	विद्युतीय लाइन तथा तारहरुलाई व्यवस्थित गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	समुदाय	" "	
५	सार्वजनिक सम्पदाको तथा प्राकृतिक स्रोतको सँरक्षणको अभाव	सार्वजनिक सम्पदा तथा प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव	वडा कार्यालय	जि.स.स,	

३.५.३ चट्याङको प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेटिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	तालिमको व्यवस्था नभएको	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्री भण्डारण गर्ने तथा त्यस सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वास्थ्य चौकी	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	आपत्कालीन कोष स्थापना नभएको	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स	
३	खाद्यान्न तथा त्रिपालको अभाव	खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
४	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँगको समन्वयको अभाव	गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले, जिल्ला स्तरीय सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.५.४ चट्याङको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ। यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएकोछ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर बाहिर निस्कदा जोखिम हुने	घर भित्र भएको अवस्थामा घर बाहिर ननिस्कने तथा सुरक्षित तरिकाले बस्ने सम्भव भए सम्म विद्युतिय संरचना बन्द गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
२	घर बाहिर हुँदा थप जोखिम	बाहिर भएको अवस्थामा नआतिने नभाग्ने र सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	" "	
३	धातुका कारण थप जोखिम हुने	स्टिलको फ्रेम र बलियो छत भएको साधनभित्र भएको अवस्थामा धातुलाई नछोइ बस्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	" "	
४	चट्याङ्को समयमा थप जोखिम हुने हुनाले	सिद्धलेक गाउँपालिकामा अग्लो रुख, भवनहरु, बिजुलीको पोल, तारबार, पोखरी, जस्ता स्थानमा बसेको बेला चट्याङले सजिलै जोखिम पुऱ्याउन सक्ने भएकाले ठूला रुखको नजिक नबस्ने तथा चट्याङ परेको बेला खुल्ला स्थानमा ननिस्कने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	" "	
५	कार्यदललाई खबर नहुनाले	चट्याङको बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	" "	
६	प्राथमिक उपचारको आवश्यक्ता	घाइते भएका व्यक्तिको प्राथमिक उपचार गर्ने थप उपचारका लागि अस्पताल सम्म पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	
७	आर्थिक समस्या हुने भएकाले	आवश्यक राहतका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स	

३.५.५ चट्याङको सन्दर्भमा, विपद् पश्चात्का पुनर्लाभ अन्तर्गत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनर्स्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	राहतका पुग्न नसक्ने	घाईतेको थप उपचारको व्यवस्था मिलाउने तथा घाईतेको उपचारका लागि आर्थिक स्रोत सँकलन तथा राहतको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
२	संरचना बिग्रिएको	चट्याङले बिगारेका संरचना मर्मत गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
३	संरचनाहरुको क्षति हुने	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सम्बन्धीत निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
४	कमजोर विद्युतिय वाईरिङ र कमजोर विद्युतिय अर्थिङ्का कारण जोखिम हुने	पुनः विद्युतिय अर्थिङ् तथा कमजोर विद्युतिय वाईरिङ् मर्मत गर्न पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, महिला समुह	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
५	पुनः चट्याङको जोखिम बढ्ने	समुदायमा चट्याङ्को सुरक्षाका बारेमा पुनः जानकारी दिने तथा जनचेतना मुलक कार्यहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
६	चट्याङको बारेमा थप जानकारीको अभाव हुने	चट्याङ् सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण र सचेतना सम्बन्धी काम गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	विद्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	

३.६.आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.६.१ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

सिद्धलेक गाउँपालिकामा आगलागीको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आगलागी सम्बन्धी पर्याप्त जनचेतनाको अभाव	यस सिद्धलेक गाउँपालिकामा भएको आगलागीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा आगलागी सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	वर्षको १ पटक
२	हुरीवतास चलेका बेला ज्वलनशील पदार्थहरुको प्रयोग गर्दा थप जोखिम हुने	हुरीवतास चलेका बेला ज्वलन्शील पदार्थहरुको प्रयोग गर्नु हुदैन भनी जानकारी दिने तथा ज्वलन्शील वस्तुहरुको प्रयोग गर्दा होशियारीपूर्वक प्रयोग गर्नुपर्छ भनी जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
३	आपत्कालिन सम्पर्क नम्बरहरु नहुने	सिद्धलेक गाउँपालिकामा सुरक्षा निकाय, दम्कलका सम्पर्क नम्बरहरु सहितको पोष्टर, पम्पलेट तयार गरेर वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
४	आगलागीले पुऱ्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा पर्याप्त जानकारी नहुनु	आगलागीबाट हुने जनधनको क्षति तथा असरको बारेमा स्थानिय रेडियोबाट जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
५	पातपतिङ्गर सुकेका कारण आगलागीको जोखिम	पातपतिङ्गर सुकेका कारण चैत बैसाखमा आगलागीको जोखिम बढी हुने भएकाले त्यस सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम गर्ने	महिला समुह, युवा क्लव	वडा कार्यालय	जि.स.स,	

३.६.२ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएको छ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदी तटबन्ध जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आगलागीको जाखिमपूर्ण स्थानको पहिचान नभएको	सिद्धलेक गाउँपालिकामा भएका आगलागीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गर्ने	महिला समुह, युवा क्लव	जनशक्ति	सरकारी तथा गैरससस्थाहरु	
२	आगलागीको जोखिममा	गाउँपालिकाका विद्यालय तथा अन्य सरकारी संस्था र मानिसको बढी उपस्थिती र भेला रहेने ठाउँमा अग्नी समक (Fire extinguisher)	गाउँपालिका	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
३	सामुदायिक वनमा आगलागीको जोखिम	सामुदयिक वन तथा अन्य आगलागीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा अग्निरेखा कोर्ने	महिला समुह, युवा क्लव, विद्यालय	जनशक्ति	जि.स.स,	
४	पानीको मुहान तथा सामुदायिक वनहरुको संरक्षणको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा रहेका पानीको मुहान तथा सामुदायिक वनहरुको संरक्षण गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरससस्थाहरु	

३.६.३ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

सिद्धलेक गाउँपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन उद्धार समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	विपद्का बेला बस्ने सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव	स्थानीय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	पानी पोखरीको व्यवस्थापनको कमी	पानी पोखरीको व्यवस्थापन तथा संरक्षण गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	
३	आपत्कालीन कोषको अभावमा तत्कालिन उपचारमा समस्या	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	
४	आत्यावश्यक सामग्रीको अभाव	आगलागी नियन्त्रणका लागि आपत्कालीन सामग्रीहरु (अग्नी समनक, सावेल पिक, आदि) भण्डारण गर्ने तथा आत्यावश्यक खाद्यान्न तथा त्रिपालहरुको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	
५	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री अभाव	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	
६	सामाग्री भण्डारण नहुँदा थप जोखिम बढ्ने	खोज उद्धार र प्राथमिक उपचारको सामाग्री भण्डारण तथा जनशक्ति कार्यदलहरू तयार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	
७	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वयको अभाव	गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले जिल्ला स्तरीय जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	" "	

३.६.४ आगलागीको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	मानिस घाईते तथा मृत्यु हुन सक्ने	तत्काल आफु सुरक्षित रहने र सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	घटना भएको स्थानको बारेमा समुदायमा जानकारी नहुनु	समुदायलाई घटना भएको स्थानको बारेमा साइरनको प्रयोग गरी समुदायलाई जानकारी दिने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	" "	
३	विद्युत बन्द नगर्दा थप जोखिम हुने	आगोको प्रकृति अनुसार समुदायमा भएका तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको प्रयोग गरी सम्भव भए सम्म विद्युत बन्द गरी आगो निभाउन प्रयास गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	" "	
४	आगो तत्कालै फैलिन सक्ने भएकाले	आगलागीको बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	" "	
५	आगो फैलिदा थप जोखिम हुने	आगलागी भएको समयमा आगो नियन्त्रण गर्ने प्रयास गर्ने तथा सके सम्म कम क्षति गराउने प्रयास गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	सरकारी तथा गैरससस्थाहरु	
६	घाइतेलाई जोखिम हुने भएकाले	आवश्यक्ता अनुसार प्राथमिक उपचार गरी थप उपचारका लागि अस्पताल सम्म पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउने	प्राथमिक उपचार कार्यदल		" "	० देखि ७ घण्टा भित्र
७	तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा शुद्ध खानेपानीको अभाव	पीडितलाई तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा तथा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	" "	
८	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने भएकाले	विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी आगलागीका कारण भएको क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या सँकलन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	सरकारी तथा गैरससस्थाहरु	०-२४ घण्टा भित्र
९	विपद् प्रभावित	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत प्याकेजको	विपद्	प्रहरी, सुरक्षा	" "	२४

	परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन	आवश्यकता मूल्यांकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	व्यवस्थापन समिति	निकाय		देखि ४८ घण्टा भित्र
१०	विपद् पश्चात् सरसफाइको अभाव	अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन, महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था आदि गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	" "	
११	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरुको अभाव	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
१२	फोहोरहरु अव्यवस्थित हुँदा महामारी फैलिने भएकाले	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु सँकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	" "	
१३	राहतको आवश्यक्ता पर्ने भएकाले	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यक राहतका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
१४	मनोबैज्ञानिक असर	मनोबैज्ञानिक असर परेका व्यक्तिलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
१५	पठन पाठनमा समस्या	अस्थायी विद्यालय निर्माण गरी शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई नियमित पठन पाठनमा फर्काउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैरससस्थाहरु	७ दिन देखि २ साता भित्र
१६	समुदायमा त्रास र भय	समुदायलाई नियमित क्रियाकलाप तर्फ फर्काउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	२ साता देखि १ महिना भित्र
१७	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत तथा व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	१ महिना देखि ३ महिना सम्म
१८	आपत्कादिन अवस्थामा सामाग्रीहरुको अभाव हुने	आगो निभाउने भौतिक सामाग्रीहरू अग्नीसमक, बाल्टिन, गैचीं, वेल्चा, डोरी, वालुवा, भऱ्याङ् सँकलन गरी राख्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

३.६.५ आगलागीको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुनर्लाभ अर्न्तगत पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुन:स्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	सिद्धलेक गाउँपालिकामा पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	आगलागीका कारण घर, गोठहरु तथा अन्य संरचनाहरु क्षति भएकाले	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषण गरी जलेका घर, गोठ तथा अन्य संरचनाहरुको पुनर्निर्माण तथा राहतको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
३	आपत्कालिन अवस्थामा सामाग्रीहरुको कमी	आगलागीको व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक प्राथमिक उपचार सामाग्री र खोज तथा उद्धारहरुको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
४	तालिमको अभाव	समुदायमा खोजउद्धार तथा प्राथमिक उपचारको तालिम सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	
५	सिपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन नभएकाले	आगलागीबाट प्रभावित समुदायलाई लक्षित गरी जीविकोपार्जन तथा सिपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	" "	

अनुसूची : गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माणमा सहभागिहरु

आज मिति २०७५ साल असार १५ गते तदनुसार २९ जुन २०१८ का दिन सिद्धलेक गाउँपालिका थाडिङ का अध्यक्ष श्री प्रेमबहादुर सिलवालको अध्यक्षतामा तपशीलको उपस्थितिमा स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना (LDCRP) तर्जुमा कार्यक्रम सम्पन्न भयो।

तपशील

१. प्रेम सिलवाल — अध्यक्ष, सिद्धलेक गाउँपालिका
२. कमला शर्मा — उपाध्यक्ष "
३. लक्ष्मणप्रसाद भट्टराई — प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत "
४. कमल बं. गुरुङ — वडाध्यक्ष – २ "
५. देव बं. पुलामी — " – ३ "
६. टिल बं. घले — " – ५ "
७. लक्ष्मण खतिवडा — " – ७ "
८. रामचन्द्र अधिकारी — सल्लाहकार "
९. युवराज कपलिया — बि.टि.सी.पि. "
१० ईकलाल शर्मा लिपिक/ना कर्मचारी
११ राम बहादुर भुजेल (वडा सदस्य ७)
१२ सिताराम श्रेष्ठ (")
१३ लाल ब. कोइ — वडा ५ वडा सदस्य
१४ लिलानाथ धपलिया, वडासदस्य – ४ नं. वडा
१५ लक्ष्मी बराल वडा नं २ कार्यपालिका सदस्य
१६. सरिता मगर .. .. ६ " "
१७. मायादेवी थापा मगर ४ " "
१८ चित्र बहादुर मगर ६ वडा सदस्य
१९ छिन बहादुर आलेमगर ३ " "
२० सुशिला सिलवाल ४ सिद्धलेक का. स.
२१ ज्ञानुमाया परियार १ सिद्धलेक
२२. राधा श्रेष्ठ ६ " महिला सदस्य

२३.	अस्मिता विक	सिद्धलेक	२.म.सदस्य	[illegible]
२४.	बाटुलीमाया नेपाली	,,	६ ,,	[illegible]
२५.	ललिता घले	,,	५ कार्यपालिका सदस्य	[illegible]
२६.	जमुना नेपाली	,,	८ वडा सदस्य	जमुना
२७.	मिरा मगराती	,,	६ वडा सदस्य	[illegible]
२८.	चेत बहादुर गाईने	सिद्धलेक गा.पा.	३ सदस्य	चेत
२९.	मिना अधिकारी	,,	पुन निर्माण प्राविधिक	[illegible]
३०.	सरोज तिमल्सेना	,,	१ वडा अध्यक्ष	[illegible]
३१.	वृद्धि प्रसाद अर्याल	,,	२ वडा सदस्य	वृद्धि
३२.	एक बहादुर मोक्तान	,,	५ वडा सदस्य	[illegible]
३३.	कमला राना	,,	१ वडा सदस्य	कमला
३४.	सुलोचना खनाल	,,	६	[illegible]
३५.	भोज बहादुर जुजेल	,,	६	[illegible]
३६.	श्याम नारायण श्रेष्ठ	,,	२	श्याम
३७.	लक्ष्मी पौडेल	IT officer.		[illegible]
३८.	ज्ञानेन्द्र प्रसाद पन्त	RMO Nepal		[illegible]
३९.	बिकु नेपाली	नेपाल रिसर्च हाउस		[illegible]
४०.	सुस्मा पौडेल	,,		Paudel

अनुसूची : विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ अनुसार स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) परिषद्बाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजना एवम् कार्यकारी समसत र प्रवेश विपद् व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत एकीकृत तथा क्षेत्रगत नीति योजना र कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ,

ख) स्थानीय तहलाई विपद व्यवस्थापका लागि वजेट विनियोजन गर्न लगाउने,

ग) सरकारी नीजि एवम् गैसरकारी संस्था, स्थानीय स्वंसेवक, सामाजिक परिचालिका लगायत सम्बन्धीत सबै पक्षको समन्वय र संलग्नतामा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने

घ) स्थानीय तहका पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वंमसेवक, सामाजिक परिचालिका तथा समुदायलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्ध प्रशिक्षण दिने व्यवस्था मिलाउने,

ङ) भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भवनसंहिता लगायत अन्य स्वीकृत निर्देशिका वा मापदण्ड पालना गराउने,

च) स्थानीय समुदायलाई विपद प्रति जागरुक बनाउन विपद् संग सम्बन्धीत योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा विपदको घटना हुनासाथ प्रतिकार्यका लागि परिचालिका हुन वडा वा समुदायस्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा कप्रतिकार्य समति गठन गर्ने,

छं) विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालीन नमूना अभ्यास गर्ने, गराउने,

ज) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहातको व्यवस्था गर्ने,

झ) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सार्वजनिक संस्था तथा व्यवसायिक प्रतिष्ठानले यस ऐन बमोजिम कार्य गरे नगरेको अनुगमन गर्ने,

ञ) स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणली तथा पूर्वचेतावनी प्रणलीको विकास र संचालन गर्ने, गराउने ,

ट) स्थानीय स्तरमा आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रको स्थापना र संचालन गर्ने

ठ) विपदमा परी हराएका विग्रका वा नष्ट भएका कागजातको यकिन तथ्यङक अद्यावधिक गरी राख्न लगाउने,

ड) विपद्बाट प्रभावित घरपरिवारको पहिचान स्तर निर्मारण तथा परिचयपत्र वितरण गर्ने, गराउने,

ढ) विपद्को समस्या प्रयोग गर्न सकिने गरी वारुणयन्त्र लगायतका अन्य उपकारणहरु तयारी हालतमा राख्न लगाउने,

ण) कार्यकारी समिति, प्रदेश विपद व्यवस्थापन समिति तथा जिल्ला विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने गराउने ।

त) विपद व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने गराउने

अनुसूची ३ :सिद्धलेक गाउँपालिकाको गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

क.स.	नाम	पद	प्रतिनिधित्व	फोन	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
११					
१२					
१३					
१४					